

# Afgørelser – Reg. nr.:

## Fredningen vedrører:

### Bemærkninger:

**Bemærkning om formål og bestemmelser:**

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

### Domme:

### Taksationskommissionen:

### Naturklagenævnet:

### Fredningsnævnet:

### Forslag:

**Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst**

# FREDNINGSNÆVNET FOR KØBENHAVN

Til adressaterne på vedlagte liste

+ bilag

Retten i Lyngby  
Lyngby Hovedgade 96  
2800 Kgs. Lyngby  
Tlf. 99 68 48 00

kobenhavn@fredningsnaevn.dk  
www.fredningsnaevn.dk  
FN-KBH-64-2015

Den 8. juni 2016

**Vedr. FN-KBH-64-2015 -**

**Fredning af Allerød Lergrav og erstatning i forbindelse med fredningen**

Vedlagt fremsendes fredningsnævnets afgørelser af dags dato om fredning af Allerød Lergrav og om erstatning til lodsejer Boje Aagaard Pedersen.

Afgørelserne kan inden 4 uger efter den dag, afgørelserne er modtaget, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagen skal inden fristens udløb indgives skriftligt til Fredningsnævnet for København ved anvendelse af digital selvbetjening. Klagen indgives på Natur- og Miljøklagenævnets klageportal, [www.nmkn.dk](http://www.nmkn.dk). Her kan borgere klage ved brug af link via borger.dk. Virksomheder kan klage ved brug af link via [virk.dk](http://virk.dk). Fredningsnævnet videresender herefter digitalt klagen til Natur- og Miljøklagenævnet. Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 43:

1. Ejere og brugere, der skal have afgørelsen tilsendt,
2. enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse,
3. statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget, samt
4. organisationer m.v., som antages at have en væsentlig interesse i forslaget.

Afgørelsen om erstatning kan dog kun påklages af ejere og brugere samt statslige og kommunale myndigheder, hvis interesse berøres af afgørelsen.

Sag vedrørende afgørelsens lovlighed skal være anlagt senest 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt eller bekendtgjort, jf. naturbeskyttelseslovens § 83, stk. 1.

Med venlig hilsen

  
Britt Falster Klitgaard  
formand

**Vedr. FN-KBH-64-2015 -  
Fredning af Allerød Lergrav og erstatning i forbindelse med fredningen**

Brev af 8. juni 2016 med afgørelser er sendt til:

- 1) Danmarks Naturfredningsforening
- 2) Danmarks Naturfredningsforening lokalkomitéer i Furesø og Allerød
- 3) Friluftsrådet
- 4) Friluftsrådets lokalafdeling
- 5) Dansk Ornitologisk Forening
- 6) Dansk Ornitologisk Forening lokalkomité i Furesø
- 7) Naturstyrelsen, Det Åbne Land
- 8) Furesø Kommune
- 9) Boje Aagaard Pedersen som lodsejer
- 10) Allerød Kommune, att: landskabsplanlægger Jakob Poulsen
- 11) Vibeke Bjerregaard
- 12) Advokat Per Edrén (som advokat for lodsejer)
- 13) Natur- og Miljøklagenævnet
- 14) Nævnsmemberne

FREDNINGSNÆVNET FOR KØBENHAVN

Retten i Lyngby  
Lyngby Hovedgade 96  
2800 Kgs. Lyngby  
Tlf. 99 68 48 00

kobenhavn@fredningsnaevn.dk  
www.fredningsnaevn.dk  
FN-KBH-64-2015  
Tidl. FRS nr. 68/2012

**Fredningsnævnet for Københavns afgørelse  
i sagen om  
fredning af Allerød Lergrav**

**Indholdsfortegnelse**

- 1. Indledning**
- 2. Fredningsforslagets baggrund**
- 3. Miljø- og naturforhold mv.**
- 4. Planlægnings- og fredningsmæssige forhold mv.**
- 5. Sagens behandling i Fredningsnævnet**
- 6. Det udlagte trampespor i fredningsnævnets afgørelse af 19. august 2014**
- 7. Sagens behandling i fredningsnævnet efter hjemvisning**
- 8. Fredningsnævnets afgørelse og fredningsbestemmelser**
- 9. Fredningskort.**
- 10. Matrikelnummerfortegnelse**

## 1. Indledning

Danmarks Naturfredningsforening rejste ved brev af 24. august 2012, modtaget i fredningsnævnet samme dag, i medfør af naturbeskyttelseslovens § 36 forslag til fredning af Allerød Lergrav i Furesø Kommune.

Fredningsnævnet traf afgørelse i sagen første gang den 19. august 2014. Afgørelsen blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet, der efter naturbeskyttelseslovens § 44 tiltrådte, at der skal gennemføres en fredning af 21,28 ha i området ved Allerød Lergrav i Furesø Kommune, men hjemviste sagen til fornyet vurdering af placeringen af stiforløbet.

Ved denne afgørelse træffer fredningsnævnet bestemmelse om fredning af Allerød Lergrav.

Afgørelsen i sagen er truffet af dommer Britt Falster Klitgaard (formand), Birthe Aasted (medlem af fredningsnævnet udpeget af miljøministeren) og Lene Bjerre Herdel (medlem af fredningsnævnet udpeget af Furesø Kommune).

Afgørelsen er truffet i enighed.

Afsnit 2 indeholder en nærmere redegørelse for fredningsforslagets baggrund. Afsnit 3 redegør for miljø- og naturforhold mv. I afsnit 4 findes en redegørelse for de planlægnings- og fredningsmæssige forhold. Afsnit 5 indeholder en redegørelse for behandlingen af sagen i fredningsnævnet, herunder for de modtagne indlæg. Afsnit 6 indeholder fredningsnævnets afgørelse og de fredningsbestemmelser, der er fastsat for fredningen, og i afsnit 7 er der medtaget et fredningskort. Endelig indeholder afsnit 8 en fortegnelse over de matrikelnumre, der helt eller delvist er omfattet af afgørelsen om fredning af Allerød Lergrav.

## 2. Fredningsforslagets baggrund

Danmarks Naturfredningsforening har som begrundelse for forslaget om fredning af Allerød Lergrav navnlig anført, at sagen er rejst for at kunne formidle Allerød Lergravs kulturhistoriske spor fra den tid, hvor Allerød og Blovstrød Teglværk udvandt teglværksler i perioden 1870-1970. Det var i denne periode, at botanikeren N. Hartz og geologen V. Milthers første gang påviste, at der havde været en varmeperiode i slutningen af sidste istid, kaldet Allerødtiden efter findestedet. Lagene, hvor Allerødtiden kunne erkendes, er i dag tilkastet og kan ikke længere ses. Det kan dog efter forningens opfattelse ikke udelukkes, at lagene igen kan erkendes, hvis lergravens sider renses af. Det er derfor vigtigt at bevare aflejringerne som geologisk formation. Der er en formidlingshistorie i, at det er en international kendt geologisk lokalitet, og lagene skal så vidt muligt bevares intakte af hensyn til at sikre mulighederne for yderligere forskning i denne klimaperiode og i fremtidige klimændringer. Derudover er Allerød Lergrav udpeget som national geologisk interesse område og som et område med landskabelig værdi.

Den del af lergravens, der ikke er fyldt op, er nu en næringsrig sø. Nord for søen og i en bræmme rundt er overdrev. Overdrevet er allerede beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. På overdrevet finder man karakteristiske arter for overdrev. Foreningen har anført, at den karakteristiske overdrevsvegetation er vigende og truet af opvækst af træer og buske, men med den rette pleje er der stort potentiale for, at der vil kunne komme flere overdrevskaraktistiske arter til området.

Allerød Lergrav er leve- og rastested for flere sjældne og rødlistede fugle. Derudover er der observeret hugorm, stor vandsalamander, spidssnudet frø og stor kærguldsmed tæt på det område, der foreslås fredet. Med den rette pleje kan området efter foreningens opfattelse udvikle sig til et refugium for disse arter. Det kræver dog, at området ikke forstyrres unødigt af bl.a. maskiner.

Fredningsforslaget skal ses i sammenhæng med de eksisterende fredninger. Det område, der foreslås fredet, grænser direkte op til fredningen af Allerød Sø og Kattehale Mose. I umiddelbar nærhed ligger fredningerne af Stavns-holtkilen, Høvelte-Sandholm øvelsesområde og Bregnerød. Fredningen vil være med til at skabe synergi med de andre fredede områder. Derudover er lergraven omgivet af skov og vil fungere som spredningskorridor.

### **3. Miljø- og naturforhold mv.**

Det område, der er omfattet af fredningsforslaget, består efter oplysningerne i fredningsforslaget overordnet set af et dødislandskab, med et overdrev og en næringsrig sø, med forholdsvis sjældne dyrearter og planter. Herudover findes der utydelige kulturspor efter teglværksvirksomhed. Af Danmarks Naturfredningsforeningsforslag til fredning af Allerød Lergrav fremgår således følgende:

#### **”Landskabsformer og geologi**

Mellem Allerød og Farum findes et dødislandskab med en gruppe markante fladbakker omgivet af en moræneflade med varierende præg af dødisafsmeltning. Fladbakker er issøer, der har været omgivet af is. Da isen smeltede, forsvandt søen og tilbage stod søbunden som en flad bakke. Fladbakkerne er alle typisk udviklede med tydelige randskråninger og flade, oftest næsten cirkelrunde topflader. Højden er konstant 60-65 meter, eller knap 15 meter over det omgivende terræn. I flertallet af fladbakkerne er der foregået en betydelig indvinding af især teglværksler, men også grus. Fladbakkerne er enestående veludviklede, og lokaliteten er derfor ofte benyttet til illustration af den typiske fladbakke og dens dannelse.

Allerød Lergrav, hvor Allerødtiden første gang blev påvist, tilhører dette dødislandskab. Lergraven er i dag tilkastet og aflejringerne fra Allerødtiden ses ikke. Det omgivende dødislandskab giver dog et indtryk af den sammenhæng, aflejringerne indgik i, da de blev dannet i slutningen af sidste istid.

#### **Biologi**

Området består for størsteparten af overdrev og en næringsrig sø.

På overdrevet vokser der flere, for overdrevet, karakteristiske arter som bl.a. bakkeknave, hundevioli, dværgperikon (relativ sjælden), flipkrave, kortstillet filtrose (relativ sjælden), sølvpotenti, hybriden skov- x bakkejordbær, knoldet mjøldurt (relativ sjælden), skovfladbælg (relativ sjælden), vårvikke, alm. mælkeurt, vild hør, marktusindgylden (relativ sjælden), forskelligfarvet forglemmig-ej, kort fåresvingel og langstakket væselhale (relativ sjælden). I søen findes den relativ sjældne liden vandaks.

Lergraven er yngleplads og fourageringsområde for flere relativ sjældne og rødlistede fuglearter, bl.a. er svaleklire flere gange set fouragere i lergraven og fra tid til anden høres drosselrørsanger. Derudover er der observeret bramgås og krikand, der begge er rødlistede, i søen.

Der er observeret hugorm i området. Det er dog uvist, om det er den sjældne sorte variant, der lever i Ravnsholt Skov, som denne fredning grænser op til. Lergraven har de rette betingelser for, at udvikle sig til refugium for hugormen. Derudover er der set snog, grøn frø, butsnudet frø, flodkrebs (bilag-V art) og øresnegl i lergraven. Bilag IV-arterne stor vandsalamander og spidssnudet frø er udbredt i området og kan forventes både at yngle og leve i det område, der foreslås fredet.

Af sommerfugle ses på overdrevet bl.a. isblåfugl (relativ sjælden), tremmemåler og sekspletet køllesværmer og af lokalitetens guldsmede kan nævnes blå libelle og grøn smaragdlibelle.

Alleen langs Hyrebakken 4-8 og lergraven er leve- og fourageringssted for flere forskellige flagermusarter; dværg-, brun-, syd, trolde- og vandflagermus, der alle er beskyttet efter Habitatdirektivets bilag-IV. I det tredjesidste træ før skoven er der muligvis en koloni, da der er blevet observeret flagermus, der er fløjet ind og ud af kronen gennem længere tid. Andre af alleens træer har tydelige hulheder, der kan forventes at være beboet af flagermus.

I fredningsområdets nordlige hjørne i skoven, er der et mindre vådområde, der med rette pleje, kan give mulighed for, at bilag IV-arten stor kærguldsmed kan indvandre fra Sønderskov.

### **Kulturspor**

I 1870-1970'erne gravede Blovstrød og Allerød teglværker ler i området, heraf navnet. Man kan stadig ane sporene i landskabet efter den tipvognsbane, der kørte nord om graven til Allerød teglværk.

I 1897 udførte geologen Vilhelm Milthers og botanikeren Nikolaj Hartz detaljerede undersøgelser af Allerød Teglværks lergrav. Her gjorde de en betydningsfuld opdagelse. De påviste en tydelig klimasvingning indenfor den senglaciale periode, Allerødsvingningen også kaldet Allerødtiden (...). De to forskere observerede en 5-30 cm lerfri gytjestrøbe, der delte leret i et nedre og et øvre lag (...). Hartz påviste, at den karakteristiske dryas-flora forekom i sandlagene i det blå ler lige over gytjelaget, mens gytjelaget indeholdt rester af subarktiske flora som storbladede birkeformer, ene og bær efter alm. fruebær, ligesom der fandtes knogler og skaller af dyr, der i nutiden hører hjemme i skovregionen. Ud fra udgravninger fra andre lergrave viste erfaringen, at der ikke dannes gytje under rent arktiske forhold. Herefter var det klart at gytjelaget i sig selv vidnede om en forbigående mildning i klimaet. Allerødtiden er i dag internationalt kendt, som en varm periode i slutningen af sidste istid, ca. 11.800-10.600 f.Kr. Det var en periode, hvor sommertemperaturen var ca. 13-14 C.

Perioden er stort set sammenfaldende med Federmesserkulturen (ca. 12.400-11.200 [f.Kr]), Brommekulturen (11.500-10.400 f.Kr.) og i slutningen også Ahrensburg-kulturen (ca. 10.900-9.000 f.Kr). Under et udgør disse tre kulturer en del af ældste stenalder.

Federmesserkulturen er benævnelsen på den tundrajægerlivsform, der blev udøvet i det nordeuropæiske lavland (12.000 f.Kr. - ca. 11.400 f.Kr.). Omkring 12.000 f.Kr. indtrådte en periode, hvor frostperioden blev længere og sommergennemsnitstemperaturen faldt lidt i forhold til tidligere, til 13-15 C. Tundra blev atter fremherskende. Derefter, omkring 11.800 f.Kr. skete et nyt temperaturopsving kaldet Allerødtiden. Birken var fremherskende, men desuden forekom asp, enebær og røn. Landskabet var en blanding af åbne områder og fremvoksende skove. I takt med at Allerødtiden trak ud, blev Federmesserkulturen afløst af Brommekulturen.

Brommekulturen er benævnelsen for en blandet skov- og tundrajægerlivsform, der blev udøvet i istidens afsluttende fase (11.400-10.500 f.Kr.). Hvor federmesserkulturen er kendetegnet ved deres penneknivsformede pilespidser er brommekulturen kendetegnet ved deres skaftungepile (...)."

Der er i dag ikke offentlig adgang til området, og dele af området er hegnet ind på grund af hestehold.

Markerne nord og syd for lergraven bliver i dag gødsket. Markerne på begge sider skrånede ned mod lergraven. Overdrevet er flere steder bevokset med træer og krat.

Der er ingen råstofindvinding i området, der efter oplysningerne i fredningsforslaget er udpeget som nationalt, geologisk interessant.

Området og de omkringliggende arealer er ikke udpeget som Natura 2000 områder. Det område, der foreslås fredet, og de tilstødende områder er levested for flere bilag IV-arter, som stor kær-guldsmed, stor vandsalamander, spidssnudet frø og flere forskellige flagermusarter. Flodkrebsen er observeret i søen.

Overdrevet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, jf. nærmere afgrænsningen angivet i kortbilag 1.

#### **4. Planlægnings- og fredningsmæssige forhold**

I henhold til kommuneplan 2009 for Furesø Kommune er områdets anvendelse fastlagt som et biologisk kerneområde, der omfatter skovene, søerne og sammenhængende enge, moser og overdrev. Spredningskorridorer skal forbinde kerneområderne med hinanden og give mulighed for, at planter og dyr kan færdes og sprede sig gennem det åbne land. Samtidig er området udpeget som særligt værdifuld landbrugsjord, hvilket vil sige at landbrugsjord skal opretholdes som landbrugsjord og må ikke inddrages til ikke jordbrugsmæssige formål.

I henhold til Regionplan 2005 for Hovedstadsregionen er Allerød Lergrav udpeget som en enkelt lokalitet af national, geologisk interesse. Der er i regionplanen endvidere angivet en regional rekreativ stiføring gennem området. Stiføringen er ikke etableret.

Området er beliggende i landzone.

Området er ikke i dag helt eller delvist omfattet af eksisterende naturfredninger. Området ligger blandt flere fredede områder mellem to skove med Sønderskov mod øst og Ravnholt Skov mod vest. Fredningsområdets nordøstlige hjørne støder direkte op til fredningen af Allerød Sø og Kattelhale Mose. Mod sydøst ligger fredningen af Stavsholtkilen. Mod sydvest ligger fredningen af Bregnerød. Mod nordøst ligger det fredede Høvelte-Sandholm øvelsesområde.

#### **5. Sagens behandling i fredningsnævnet**

Sagen blev ved brev af 24. august 2012, modtaget i nævnet samme dag, i medfør af naturbeskyttelseslovens § 36 rejst af Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningsforslaget blev samtidig med meddelelsen om afholdelse af offentligt møde om fredningsforslaget med brev af 11. oktober 2012 fremsendt til myndigheder, foreninger og lodseejere mv. Samtidig blev sagens rejsning og meddelelsen om offentligt møde annonceret i Statstidende, Politiken, Frederiksborg Amts Avis, Furesø Avisen og Allerød Nyt.

Der blev holdt offentligt møde i sagen den 30. november 2012. I forlængelse af det offentlige møde besigtigede fredningsnævnet det område, der er omfattet af fredningsforslaget.

De synspunkter, der fremkom under det offentlige møde, er gengivet således i fredningsnævnets referat fra mødet:

**”Danmarks Naturfredningsforening ved Sofie Erbs-Maibing præsenterede herefter fredningsforslaget.**



Herefter fik repræsentanterne for myndighederne lejlighed til at fremsætte bemærkninger.

**Jørgen Heinemeier, Naturstyrelsen** tilkendegav, at styrelsen ikke kan støtte forslaget i den foreliggende form. Udpegningen som nationalgeologisk interesseområde blev ophævet for ca. 6 år siden, blandt andet fordi lergraven i dag er tilkastet. Stedet har derfor ikke interesse for skoleklasser mv. Det kan overvejes, om de nu tilkastede profiler kan genskabes, men det er ikke belyst under sagen.

Naturstyrelsen er ikke enig i Danmarks Naturfredningsforenings forslag om etablering af en såkaldt "buffer-zone". Det er alt for vidtgående og dyrt at indføre et gødskningsforbud, uden at det reelle behov for et sådant forbud er afdækket. En bræmme af den foreslåede størrelsesorden er under alle omstændigheder helt uproportional.

Styrelsen vil ikke forhåndsafvise tilslutning til en status quo-fredning med bestemmelser om pleje og f.eks. etablering af en trampesti.

**Mette Bjerre Larsen, Furesø Kommune**, tilkendegav, at kommunen har afslået en forespørgsel fra Danmarks Naturfredningsforening om at være medrejsler på sagen.

Furesø Kommune finder overordnet set, at udgifterne ved det foreliggende fredningsforslag ikke vil stå i et passende forhold til de værdier, der skal beskyttes ved en fredning. Området er desuden i forvejen omfattet af beskyttelsesbestemmelser i lovgivningen mv., som yder et tilstrækkeligt værn. Om de enkelte dele af fredningsforslaget blev det anført, at der efter kommunens opfattelse ikke er behov for etablering af et yderligere stiforløb i området, da der allerede er en regional sti.

De højdekurver og skråninger, der er i området, indebærer, at der efter kommunens opfattelse ikke er behov for et gødskningsforbud. De foreslåede fredningsbestemmelser er generelt meget restriktive og vil reelt udelukke en erhvervsmæssig anvendelse af området.

Det forholder sig ikke således, at der – som hævdet af Danmarks Naturfredningsforening – foreligger en fælles beslutning om, at der senere skulle rejses et fredningsforslag vedrørende Allerød Lergrav, efter at lergraven udgik af fredningsforslaget vedrørende Stavnsholtkilen.

Herefter fik lodsejer Boje Aagaard Pedersen lejlighed til at fremsætte bemærkninger til sagen.

**Lodsejer Boje Aagaard Pedersen** gav udtryk for, at han var utilfreds med, at han ikke var blevet inddraget af Danmarks Naturfredningsforening på et tidligere tidspunkt. Danmarks Naturfredningsforening kunne – som så mange andre – have bedt om at få adgang til området. Det har foreningen imidlertid ikke gjort, og fredningsforslaget fremstår på denne baggrund udokumenteret og fejlbehæftet. En gennemførelse af det meget restriktive fredningsforslag vil indebære en væsentlig begrænsning i hans ejendomsret og påføre ham et stort tab og indebære betydelige udgifter for det offentlige. Der ses ikke at være taget højde for disse udgifter i forslaget (det gælder f.eks. udgifter til hegn og bænke). Efter hans opfattelse er fredningen helt nødvendig, men han vil meget gerne gå i en dialog med blandt andet kommunen om, hvilke tiltag der er nødvendige for at bevare området, som også har stor naturmæssig værdi for ham selv.

Herefter fik de øvrige tilstedeværende repræsentanter fra foreninger mv. og privatpersoner lejlighed til at fremsætte bemærkninger til sagen.

**Thomas Wikstrøm, Dansk Ornitologisk Forening**, tilkendegav, at man fra foreningens side i mange år har været fortalere for en fredning. Det er et område med et rigt fugleliv, og i floramæssig henseende er det kommunens vigtigste overdrev. Hertil kommer, at der er behov for en nationalgeologisk beskyttelse af området. I den forbindelse er det værd at bemærke, at "Allerød-tiden" er verdenskendt.

Det er derfor Dansk Ornitologisk Forenings klare opfattelse, at § 3-beskyttelsen (naturbeskyttelsesloven) ikke er tilstrækkelig. Foreningen er endvidere betænkelig ved, om kommunen aktuelt prioriterer § 3-området tilstrækkeligt.

**Alf Blume, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité i Furesø Kommune**, tilkendegav, at Danmarks Naturfredningsforening gerne havde set, at kommunen havde været medrejsere på sagen. Herved kunne kommunen også have fået indflydelse på udformningen af de foreslåede fredningsbestemmelser. Lodsejer Boje Aagaard Pedersen har afvist at deltage i et møde med Danmarks Naturfredningsforening.

Det kan konstateres, at der er plantet læhegn i en del af det område, der foreslås fredet. Selvom lodsejeren ikke aktuelt har planer om yderligere læhegn, er der behov for at dæmme op herfor. Området er ikke tilstrækkeligt beskyttet ved de nuværende bestemmelser. Der er behov for at etablere en "buffer-zone", således som det foreslås i fredningsforslaget. Det må imidlertid medgives, at fredningsforslagets bestemmelse herom er meget restriktiv.

**Svend Erik Jørgensen** bemærkede, at lergraven er en naturlig del af den sydlige kile og burde have været fredet i forbindelse med fredningen af Stavnsholtkilen. Lergraven udgik imidlertid af fredningen, fordi kommunen ikke kunne støtte denne del af forslaget til fredning af Stavnsholtkilen. Der er derfor behov for nu at foretage fredning af Allerød Lergrav.

**Hans Philipsen, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité i Allerød**, tilsluttede sig Svend Erik Jørgensens bemærkninger og kunne ligeledes anbefale, at området blev fredet.

**Steen Andersen, geolog og tidligere medarbejder i Naturstyrelsen**, tilkendegav, at Allerød Lergrav har en betydelig geologisk værdi. Det er vigtigt, at området omkring Lergraven bliver åbent og tilgængeligt. Der er geologiske forskningsmæssige interesser forbundet med området. Lergraven er overgået fra at være nationalt interesseområde til at være regionalt interesseområde. Der er endvidere tale om et biologisk kerneområde.

Beskrivelsen af de geologiske forhold i Danmarks Naturfredningsforenings fredningsforslag og præsentationen her i dag er imidlertid ikke fuldt ud korrekt. Det er således kun den nordlige del af fredningsområdet, der er naturligt terræn. Den sydlige del af området er kulturlandskab. Det vil ikke være muligt at af-dække lagene fra "Allerød-tiden", da de i dag ligger under vandspejlet. Fredningen bør indeholde en mere præcis formålsbeskrivelse, herunder i forhold til at værne om de geologiske interesser.

**Klaus Groos, borger i Allerød**, tilkendegav, at området har været præget af en omfattende jordpåfyldning. Den rette betegnelse for området er formentlig "Allerød Teglværksgrav", da området jo ikke ligger i Allerød.

**Gunnar Brüsch, Friluftsrådet**, tilkendegav, at Friluftsrådet vægter sammenhæng og gode stiforløb højt. Med en fredning kan der skabes mulighed for en vandring direkte gennem landskabet. Friluftsrådet kan derfor støtte forslaget om fredning af Allerød Lergrav. Der bør imidlertid ikke i forbindelse med fredningen fastsættes bestemmelser om forbud mod ridebaner, ridestier og teltslagning. Sådanne forbud er unødvendige. Friluftsrådet bør tillægges indsigelsesret i forbindelse med udarbejdelsen af en plejeplan.

**Sune Aagaard Pedersen, familiemedlem til lodsejeren**, tilkendegav, at der med fredningsforslaget "skydes gråspurve med kanoner". De geologiske interesser, som fredningsforslaget skal tage hensyn til, er ikke synbare i området. Lodsejeren har i øvrigt ingen interesse i at hindre offentlighedens adgang til området. De foreslåede fredningsbestemmelser er alt for vidtgående, herunder f.eks. forbuddet mod teltslagning.

Man kunne være kommet og kan stadig komme meget langt – hvis ikke hele vejen – ad frivillighedens vej i forhold til lodsejeren. En dialogbaseret løsning er derfor bedre end en dyr fredning.

**Ines Aagaard Pedersen, familiemedlem til lodsejeren**, tilkendegav, at det undrede hende, at fredningsforslaget både vil beskytte dyr og planter og samtidig etablere stier. Disse forhold kan ikke forenes, hvis der f.eks. skabes mulighed for kørsel med mountainbikes og lignende. Der bør ikke skabes offentlig adgang til området gennem vedtagelse af fredningsbestemmelser. Lodsejeren vil gerne lade interesserede få adgang til området, men en egentlig offentlig skiltning om, at der er offentlig adgang, vil være for vidtgående.”

Fredningsnævnet modtog i forbindelse med og efter det offentlige møde skriftlige indlæg fra

- Naturstyrelsen
- Furesø Kommune
- Dansk Ornitologisk Forening
- Friluftsrådet
- Steen Andersen og
- lodsejer Boje Aagaard Pedersen

Lodsejer Boje Aagaard Pedersen har i en e-mail af 25. december 2012 blandt andet anført, at området ikke er af særlig national geologisk interesse, idet de relevante lag ligger langt under vandspejlet. Påstanden om, at gødning skulle sive fra markerne og ned i søen er udokumenteret. Det udarbejdede budget er mangelfuldt og fejlbehæftet. Det er svært at se, hvad naturen skulle få ud af en fredning. En generel offentlig adgang i form af en trampesti er helt uforenelig med lodsejers behov for græsning på området (hingste plage), ligesom dette vil kunne føre til affaldsproblemer. Adgang til området bør derfor kun ske på forespørgsel.

Friluftsrådet har i en udtalelse af 2. januar 2013 anført, at rådet kan støtte en fredning af området, og at der bør etableres en stiforbindelse over området, således at der opnås forbindelse mellem Ravnsholt Skov og Sønderskov. Om de enkelte forslag til fredningsbestemmelser har Friluftsrådet navnlig udtalt, at et fuldstændigt forbud mod brug af motoriserede køretøjer og både i delområde B er for vidtgående, ligesom det er uantageligt, at teltslagning helt skal forbydes. Friluftsrådet finder ikke grundlag for en bestemmelse, der forbyder helt specifikke byggerier. Det er således tilstrækkeligt at angive i fredningsbestemmelserne, at ny bebyggelse i området er forbudt. Friluftsrådet ønsker at blive inddraget i arbejdet med udarbejdelse af en plejeplan.

Dansk Ornitologisk Forening har i en udtalelse af 23. december 2012 blandt andet redegjort for de registreringer, der er foretaget af fugle-, insekt- og planteliv i lergraven. Allerød Lergrav er uden sammenligning Furesø Kommunes mest værdifulde overdrev, ligesom overdrevet er det eneste overdrev i en atlasrude på 25 km<sup>2</sup>. Lergravens botaniske værdier er siden 1990'erne blevet gradvist forringet på grund af tidvis mindsket afgræsning og deraf følgende tilgroning samt lejlighedsvis udlæsning af hestemøg. Behovet for en fredning er yderligere understreget af, at kommunen ikke nævner lergraven i sin grønne planlægning.

Steen Andersen har i et notat af 8. januar 2013 redegjort nærmere for de geologiske bemærkninger, som han under det offentlige møde fremsatte vedrørende fredningsforslaget. I notatet betoner Steen Andersen blandt andet, at den geologiske interesse i Allerød Lergrav først og fremmest er knyttet til forskningshistorien. Området har desuden et betydeligt potentiale inden for undervisning, almindelig formidling og oplevelse. Det er dog næppe muligt at genåbne profilerne i aflejringerne fra Allerød-tiden, og området vil derfor næppe blive udgangspunkt for fornyet forskning. Allerød Lergrav

blev udpeget som Nationalt Geologisk Interesseområde ved den primære udpeging i 1984. I 2008 udpegede den daværende Skov- og Naturstyrelse yderligere et sæt regionale interesseområder, og i den forbindelse indgik Allerød Lergrav i stedet sammen med en gruppe issøbakker som et område af regional interesse, hvor issøbakkerne og lerindvindingen stod i centrum. Dette ændrer dog efter Steen Andersens opfattelse intet ved lergravens fundamentale nationale og også internationale forskningshistoriske værdi. Målt ud fra geologiske forhold er det væsentligste formål med en fredning at bevare det åbne og overskuelige landskab. Den mest overhængende trussel mod landskabet består i tilgroning og tilplantning med levende hegn og vildtremiser mv. Træbeplantningen på bakken kote 56 m bør fjernes, når den er hugstmoden. Noget tilsvarende gælder de mindre beplantninger, der i de seneste år er kommet i randen af fredningsområdet. Fredningen skal desuden forhindre alle andre forhold, der kan formindske oversigten over området, og enhver form for terrænændring må undgås. Ud fra de landskabelige forhold foreslår Steen Andersen i notatet, at fredningen skal udvides mod nordøst langs lavningen, som fremstår tydeligt i terrænet. Den nye fredning vil herved forbindes bedre med fredningen af Kattehole Mose. Det vil indebære, at de tværgående hegn skal fjernes. Det trekantede område vest for Hyrebakken mellem Rolighed og Skovlundegård kan ud fra et geologisk perspektiv udgå af fredningen.

Furesø Kommune har i et brev af 2. januar 2013 anført, at byrådet har besluttet at tilkendegive, at man vil afvente fredningsnævnets faglige vurdering af behovet for yderligere beskyttelse af området.

De ovenfor nævnte indlæg blev ved brev af 1. februar 2013 sendt til Danmarks Naturfredningsforening, lodsejer Boje Aagaard Pedersen og dennes advokat, advokat Per Edrén, samt Furesø Kommune med henblik på eventuelle bemærkninger. Naturstyrelsen har i den anledning i et brev af 25. februar 2013 anført, at en udvidelse af fredningsområdet mod nordøst som foreslået af Steen Andersen vil kræve rejsning af en ny fredningssag, hvilket ikke kan anbefales. Styrelsen kan tilslutte sig, at delområde A (arealet vest for Hyrebakken) er uden afgørende betydning for fredningsforslagets centrale formål og bør udgå. Naturstyrelsen er enig med Friluftsrådet i, at den foreslåede bestemmelse i fredningsbestemmelsernes § 3 om forbud mod brug af motoriserede køretøjer er for restriktiv set i forhold til den landbrugsmæssige drift. Naturstyrelsen anbefaler på den baggrund, at der sker en underopdeling af delområde B i et delområde omfattende det dyrkede areal og et delområde omfattende naturarealerne (overdrev og sø), således at der for hvert af disse områder kan fastsættes præciserende bestemmelser for blandt andet brug af motoriserede køretøjer, gødsugning mv. Som tidligere anført vil et gødskningsforbud vedrørende hele delområde B være alt for vidtgående.

På baggrund af de bemærkninger, der fremkom under det offentlige møde og i de ovennævnte skriftlige indlæg, udarbejdede Danmarks Naturfredningsforening et revideret forslag af 14. marts 2013 til fredning af Allerød Lergrav.

Ved fremsendelsen af det reviderede forslag til fredningsnævnet har Danmarks Naturfredningsforening ændret forslaget afgrænsning, således at matr. nr. 2 a (delområde A) udgår af fredningsforslaget. Fredningsforslaget består herefter af ét samlet område. Danmarks Naturfredningsforening har ikke fundet grundlag for at foreslå fredningsområdet udvidet mod nordøst, således det det er blevet foreslået af Steen Andersen.

Ved det reviderede forslag er det område, der foreslås omfattet af et gødskningsforbud, endvidere blevet reduceret væsentligt.

Offentlighedens adgang til færdsel i området foreslås endvidere ændret, således at der frem for adgang til fri fladefærdsel gennem overdrevet skal udlægges et trampespor, der skal anvendes i forbindelse med færdsel i overdrevet. Trampesporet skal endvidere kun kunne anvendes af gående, idet lodsejer dog skal kunne anvende trampesporet både til hest og på cykel.

Det reviderede forslag indebærer endvidere, at det skal være tilladt for lodsejer at hegne omkring arealer, der ønskes afgræsset, i det omfang offentligheden får adgang til trampesporet.

Desuden skal lodsejer efter det reviderede forslag kunne give tilladelse til kortvarig teltslagning.

Fredningsnævnet har efterfølgende ved brev af 12. april 2013 foretaget høring over det reviderede forslag og har i den anledning modtaget skriftlige indlæg fra

- Naturstyrelsen og
- Furesø Kommune

Naturstyrelsen har i en udtalelse af 17. april 2013 anført, at man fra styrelsens side ikke vil udtale sig imod en fredning i overensstemmelse med det reviderede forslag.

Furesø Kommune har i et brev af 23. maj 2013 vedrørende det reviderede fredningsforslag anført, at fredningsbestemmelserne om udarbejdelse af plejeplan bør ændres, således at der ikke fastlægges frister i afgørelsen for udarbejdelse af en plejeplan. Udarbejdelsen af en plejeplan skal således indpasses i kommunens øvrige arbejdsplan. Bestemmelsen bør endvidere udformes således, at den første plejeplan gælder for en periode på 5 år og de efterfølgende plejeplaner gælder for en periode på 10 år.

Danmarks Naturfredningsforening har i en e-mail af 4. juni 2013 til besvarelse af Furesø Kommunes brev af 23. maj 2013 anført, at foreningen ikke er enig i de synspunkter, som kommunen har fremsat om fastlæggelse af frister, og foreningen har i den forbindelse henvist til flere afgørelser, hvor der er fastsat sådanne frister. For så vidt angår spørgsmålet om de plejeplaner, der skal udarbejdes efter den første plejeplan, kan foreningen tilslutte sig kommunens synspunkt og foreslår, at fredningsbestemmelserne udformes i overensstemmelse hermed.

I en e-mail af 23. maj 2013 har Steen Andersen blandt andet anført, at fredningsforslagets beskrivelse af de geologiske forhold ikke er dækkende. Steen Andersen henviser til, at lergraven såvel i det oprindelige som det reviderede forslag beskrives som en del af en fladbakke. Dette er imidlertid en misforståelse og en geologisk umulighed. Hertil kommer, at hverken det oprindelige eller det reviderede forslag tager højde for, at størstedelen af området syd for lergraven er gennemgravet og derfor menneskeskabt.

I forbindelse med høringer til brug for fredningsnævnets afgørelse om fastsættelse af erstatning i anledning af fredningen, har nævnet modtaget indlæg - herunder også om udformningen af fredningsbestemmelserne - fra

- lodsejer Boje Aagaard Pedersen
- Furesø Kommune
- Naturstyrelsen
- Dansk Ornitologisk Forening og

- Danmarks Naturfredningsforening

Naturstyrelsen har i et brev af 7. juli 2014 blandt andet anført, at forbuddet mod udsætning og fodring af ænder i søen bør udgå af fredningsbestemmelserne, da dette spørgsmål allerede er reguleret af naturbeskyttelseslovens § 3. Herudover har styrelsen foreslået enkelte lempelser og tilpasninger af fredningsbestemmelserne.

Furesø Kommune har i et brev af 7. juli 2014 fastholdt de tidligere fremsatte synspunkter vedrørende fastsættelse af frister for udarbejdelse af plejeplan og har desuden foreslået enkelte lempelser og tilpasninger af fredningsbestemmelserne. Kommunen har herunder blandt andet anført, at pleje og vedligeholdelse af alleén på Hyrebakken bør være et spørgsmål, der alene behandles i plejeplanen, ligesom stiføringen af den påtænkte trampesti bør fastlægges i plejeplanen.

Lodsejer Boje Aagaard Pedersen har i e-mails af 8. juli og 3. august 2014 givet udtryk for, at det foreliggende fredningsforslag er alt for vidtgående. Lodsejeren har i den forbindelse blandt andet fremhævet de foreslåede fredningsbestemmelser om etablering af en trampesti, forbud mod sejlads og udsætning og fodring af ænder samt udarbejdelse af en plejeplan. Lodsejeren er enig i, at der etableres en status quo-fredning, der indeholder forbud mod beplantning, krav om afgræsning og en aftale om fjernelse af uhensigtsmæssigt beplantning.

Danmarks Naturfredningsforening har i breve af 3. juli og 4. august 2014 tilsluttet sig, at forbuddet mod sejlads i søen lempes. Foreningen har fastholdt kravet om forbud mod udsætning og fodring af andefugle, og Dansk Ornitologisk forening har i en e-mail af 4. august 2014 tilsluttet sig dette. Danmarks Naturfredningsforening har fastholdt den i fredningsforslaget påtænkte placering af trampestien og har henvist til, at stiføringen følger et gammelt kulturspor (tipvognsspor) fra den tid, hvor området indgik i teglværksdriften. Danmarks Naturfredningsforening har endvidere fastholdt kravet om, at der i fredningsbestemmelserne skal faststilles frister for udarbejdelse af plejeplanen, men det foreslås, at fristen forlænges til 2 år. For så vidt angår alleén langs Hyrebakken, finder Danmarks Naturfredningsforening, at det bør fremgå af fredningsbestemmelserne, at alleén skal vedligeholdes og løbende suppleres. Foreningen har henvist til, at alleén ud over at være et væsentligt landskabs-element er et vigtigt leve- og fourageringssted for flere forskellige arter af flagermus beskyttet af Habitatdirektivets bilag IV. Foreningen har endvidere foreslået enkelte lempelser og tilpasninger af fredningsbestemmelserne.

## **6. Det udlagte trampespor i fredningsnævnets afgørelse af 19. august 2014**

Det reviderede forslag til fredning af Allerød Lergrav, som Danmarks Naturfredningsforening har fremsendt til fredningsnævnet den 14. marts 2013, dannede baggrund for fredningsnævnets første afgørelse om fredning af Allerød Lergrav. Afgørelsen af 19. august 2014 indeholdt bl.a. en bestemmelse om offentlighedens adgang til færdsel i området ved etablering af et trampespor, der som indstillet af Danmarks Naturfredningsforening fulgte det gamle tipvognsspor (kulturspor), der blev etableret, da området blev anvendt som led i teglværksdriften. Det udlagte trampespor i fredningsnævnets første afgørelse løb gennem overdrevet, der af lodsejer bliver anvendt til hestehold.

Fredningsnævnets afgørelse blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af lodsejer. Et flertal i Natur- og Miljøklagenævnet fandt, at ejerens dyrehold i særlig grad kan blive generet af folk, som vil benytte en sti udlagt gennem overdrevet, og at folk omvendt ikke tør benytte en sådan sti pga.

dyrenes tilstedeværelse. Videre fandt nævnets flertal, at en indhegning af stien vil opdele naturområdet, hvorved en pleje med afgræsning vanskeliggøres. Natur- og Miljøklagenævnets flertal fandt derfor, at der i stedet bør udlægges et alternativt stiforløb i enten den nordlige eller sydlige rand af naturområdet, hvorfor afgørelsen fra fredningsnævnet af 19. august 2014 blev ophævet og sagen hjemvist til fornyet behandling med anvisning om at foretage en fornyet vurdering af stiforløbet.

## **7. Sagens behandling i fredningsnævnet efter hjemvisning**

Danmarks Naturfredningsforening fremkom den 7. december 2015 som sagsrejsner med et forslag til et ændret stiforløb i den nordlige rand af naturområdet. I den forbindelse gjorde Danmarks Naturfredningsforening opmærksom på, at det var vigtigt for foreningen, at stien sammenknyttedes med stisystemet i Kattehale Mose Naturmosaik, som støder op til Allerød Lergrav, og at stien bør markeres og dermed synliggøres i landskabet. Danmarks Naturfredningsforening gjorde endvidere opmærksom på, at man var bekymret for, om et trampespor vil være tilstrækkeligt, da man som gående kan blive presset af et elektrisk hegn på den ene side og en dyrket mark på den anden side.

Danmarks Naturfredningsforenings forslag til ændret stiforløb blev sendt i høring til Naturstyrelsen, Furesø Kommune, Lodsejer, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening og fredningsnævnet besigtigede den 29. februar 2016 på ny det område, der er omfattet af fredningsforslaget, og gik både langs den nordlige og den sydlige rand af naturområdet. Forud for besigtigelsen havde lodsejer fældet den nåletræsbeplantning nord for søen, der tidligere har sløret udsynet ud over landskabet.

Lodsejer deltog kun i den indledende del af fredningsnævnets besigtigelse den 29. februar 2016 og ikke i gåturen rundt om naturarealet. Før Lodsejer forlod mødet, tilkendegav han, at han var indifferent i forhold til, om fredningsnævnet måtte beslutte en stiføring nord eller syd om naturområdet, men at han alene kan acceptere et trampespor. Sporet må ikke få karakter af en sti.

Efter besigtigelsen fremkom følgende tilkendegivelser:

Danmarks Naturfredningsforening fastholder sit forslag om et stiforløb nord om naturområdet. Ved at gå nord om og ikke syd om naturområdet kommer man tættere på søen, og man får en bedre oplevelse af kulturarven med det gamle tipvognsspor. Stien bør anlægges som en trampesti med græs i en bredde på 2 meter. Det bør sikres, at stien er farbar hele året, idet det på besigtigelsestidspunktet kunne konstateres, at der på en kortere strækning var problemer med vand.

Naturstyrelsen støtter et forløb langs nordsiden som det bedste af de to alternative løsninger. Der bliver peget på, at det er den korteste og enkleste måde at opnå stiforbindelse mellem Hyrebakken og stier i Sønderskov.

Furesø Kommune støtter ligeledes et forløb nord om og anfører, at et stiforløb syd om naturområdet vil løbe parallelt med den allerede eksisterende og nærværende liggende allé. Som plejemyndighed støtter man en græsbefæstet sti, der kan slåes.

Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk forening har ikke bemærkninger til, om sti forløbet føres nord eller syd om naturområdet men påpeger vigtigheden af, at stien bliver farbar hele året rundt.

Vibeke Bjerregaard, ejer af ejendommen Kattehalevej 39, ønsker ikke en trampesti, der forbindes med den nuværende sti som går gennem matrikel 41c, og videre mellem matrikel 41db og 41o til Kattehalevej. Hun peger på, at den eksisterende sti i dag ender blindt, hvorfor den sjældent bruges. Fra stien er der direkte indkik til hendes private terrasse, altan og vinduer, og hun frygter, at der med et stiforløb videre til en trampesti vil komme mere færdsel ad stien forbi hendes ejendom. Hun anbefaler en trampesti syd om, hvor naturen opleves optimalt og ejendommene på Hyrebakken generes mindst muligt.

## **8. Fredningsnævnets afgørelse og fredningsbestemmelser**

Fredningsnævnet finder, at Allerød Lergrav har væsentlige landskabelige, kulturhistoriske og rekreative værdier, og at området derfor bør fredes og bevares i sin nuværende tilstand. Det reviderede forslag til fredning af Allerød Lergrav, som Danmarks Naturfredningsforening har fremsendt til fredningsnævnet den 14. marts 2013, med alternativt stiforløb som foreslået af Danmarks Naturfredningsforening i brev af 7. december 2015, danner grundlag for fredningen.

Fredningsnævnet kan tilslutte sig det formål med fredningen, som er angivet af Danmarks Naturfredningsforening i det reviderede forslag. Der henvises i øvrigt til fredningsbestemmelsernes §§ 1 og 3.

Fredningsnævnet kan herunder tilslutte sig, at de fredningsmæssige hensyn ikke nødvendiggør, at det område, der i det oprindelige forslag var angivet som delområde A, medtages i fredningen. Om afgrænsningen af fredningen henvises i øvrigt til fredningsbestemmelsernes § 2 og kortbilag 1.

Nævnet kan tilslutte sig, at der i overensstemmelse med det reviderede forslag også fremover skal være adgang til anvendelse af motoriserede køretøjer o.lign. og gødskning mv. på de dyrkede arealer. På de udyrkede arealer bør motoriserede køretøjer alene kunne anvendes i forbindelse med naturpleje. Det nedenfor optrykte kortbilag 1 angiver, hvilke arealer der er opdyrkede. Fredningsområdet bør dog i sin helhed ikke kunne tilplantes med udsigtshæmmende afgrøder. Herunder falder f.eks. juletræer, pyntegrønt, frugtræer, energipil, elefantgræs, vildtremiser og lignende. Den fældede nåletræsbeplantning nord for søen, må ikke genskabes. Da udsætning og fodring af ænder i et omfang, som ændrer søens tilstand, vil kræve dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, finder nævnet ikke grundlag for i fredningsbestemmelserne at medtage et forbud mod fodring og udsætning af ænder, således som det er foreslået af Danmarks Naturfredningsforening. De hensyn, som Danmarks Naturfredningsforening ønsker at værne gennem det foreslåede forbud, er således allerede værnet ved den generelle lovgivning, smh. herved også fredningsbestemmelsernes § 13, stk. 2. Medmindre det sker i forbindelse med naturpleje bør enhver brug af motoriserede både på søen være forbudt. Det følger modsætningsvis heraf, at sejladsforbuddet ikke gælder kano, kajak, robåd mv. Der henvises i øvrigt til fredningsbestemmelsernes § 4.

Af hensyn til bevarelsen af det fredede område bør der være et generelt forbud mod ny bebyggelse. Med fredningsnævnets godkendelse bør der dog kunne opsættes læskure til husdyr i det omfang, det er nødvendigt for den landbrugsmæssige drift. Der bør heller ikke være mulighed for at etablere faste anlæg og konstruktioner samt henlægge affald på det fredede område. Det fredede område skal således ikke kunne benyttes som oplags- eller losseplads, ligesom der heller ikke kan anlægges sportsanlæg, herunder f.eks. golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner til fly. Der må heller ikke anbringes tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer, master og udrangerede maskiner m.v. i det fredede område. Markstak af hurdyrgødning skal ikke kunne udlægges



på det fredede område, men vil kunne udlægges på den del af ejendommen, der ligger uden for fredningen. Det bør ikke være muligt – hverken permanent eller midlertidigt – at anbringe campingvogne eller lignende på det fredede område. Fredningsnævnet finder ikke grundlag for et generelt forbud mod teltslagning i området, men teltslagning skal selvsagt under alle omstændigheder godkendes af lodsejeren. Fredningsnævnet finder, at teltslagning som udgangspunkt alene bør gives for en kortere periode, og det er derfor fastsat i fredningsbestemmelserne, at lodsejeren kan give tilladelse til enkeltstående midlertidige teltslagninger. Dette svarer i det væsentlige til, hvad der er foreslået af Danmarks Naturfredningsforening i det reviderede forslag. Det er endvidere fastsat i fredningsbestemmelserne, at der ikke må etableres belysning i området. En eventuel allerede eksisterende belysning kan bevares. Der henvises til fredningsbestemmelsernes §§ 5 og 6.

I fredningsbestemmelsernes § 7 er der - i konsekvens af bestemmelsen i § 2 - fastsat bestemmelser om forbud mod terrænændringer og råstofudvinding mv. Bestemmelsen er ikke til hinder for almindelig oprydning og oprensning i området.

I § 8 er der fastsat retningslinjer for, hvorledes der skal forholdes i tilfælde af, at der på et senere tidspunkt iværksættes naturgenopretningsprojekter. Om naturgenopretningsprojekter henvises i øvrigt til naturbeskyttelseslovens § 38 a. Fredningen udgør således ikke i sig selv det retlige grundlag for en naturgenopretning.

I § 9 er der fastsat retningslinjer for iværksættelse af videnskabelige, geologiske eller arkæologiske undersøgelser.

Særligt for så vidt angår spørgsmålet om udarbejdelse af en plejeplan finder fredningsnævnet, at fredningsbestemmelsernes § 10 – således som det i overensstemmelse med den seneste praksis også er foreslået af Danmarks Naturfredningsforening – bør indeholde en nærmere tidsfrist for, hvornår den første plejeplan skal foreligge. Furesø Kommunes synspunkter om hensynet til den kommunale planlægning kan ikke føre til en anden vurdering. I plejeplanen kan der f.eks. fastsættes bestemmelser om afgræsning, høslæt mv. med henblik på at sikre, at områderne i det væsentlige holdes åbent. Der kan herunder være bestemmelser om fjernelse af eksisterende beplantning.

Fredningsnævnet tilslutter sig, at alleén langs Hyrebakken som foreslået af Danmarks Naturfredningsforening skal bevares, vedligeholdes og løbende suppleres, således at den fortsat fremstår som et væsentligt landskabsэлемент. Der henvises i øvrigt til fredningsbestemmelsernes § 11.

Som led i fredningen finder fredningsnævnet, at der bør fastsættes regler om offentlighedens adgang til det fredede område i form af etablering af en trampesti nord om naturområdet med et forløb som omtrentligt angivet på kortbilag 1. Trampestien skal kunne anvendes af gående hele året, befæstes med græs og sikre, at afstanden fra den dyrkede mark på den ene side og et eventuelt hegn til brug for græssende dyr på den anden side i hele stiens forløb er mindst 2 meter bred. Etablering af trampestien er nærmere reguleret i fredningsbestemmelsernes § 12. Trampestien skal kunne etableres uden særskilt tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3, jf. herved naturbeskyttelseslovens § 38, stk. 6 og 7.

Fredningsnævnet finder, at der som udgangspunkt bør være forbud mod opsætning af hegn på de arealer, der ikke er dyrket. I det omfang dele af det udyrkede areal skal afgræsses, bør der være adgang for lodsejeren til at opsætte hegning. Nævnet finder, at der i den forbindelse alene skal anvendes almindelige landbrugshegn til husdyrbrug (trådhegn). Hegnspælene bør være holdt i jordfarver.

Eventuelle hegn omkring udyrkede arealer skal om nødvendigt etableres med låger, led, stenter eller lignende eller opsætning af skilte som informerer om adgangsmuligheden til offentlig fri fladefærd-sel, når der ikke er husdyrhold på arealet, jf. naturbeskyttelseslovens § 24, stk. 5.

Fredningsbestemmelsernes § 13 indeholder en sædvanlig bestemmelse om fredningsnævnets adgang til at meddele dispensation fra fredningen, idet omfang en dispensation ikke vil være i strid med fredningens formål, jf. herved naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningsnævnet har i øvrigt som led i den tekniske gennemgang af det senest modtagne forslag af til fredning af Allerød Lergrav og de efterfølgende høringer foretaget en række redaktionelle og teknisk betonedede ændringer i de foreslåede fredningsbestemmelser.

Fredningsnævnet gennemfører på den anførte baggrund i medfør af naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, fredning af Allerød Lergrav og har herefter fastsat følgende

## FREDNINGSBESTEMMELSER:

### *Fredningens formål*

§ 1. Formålet med fredningen er

- 1) at sikre og forbedre
  - a) de biologiske værdier i området, herunder gennem pleje at sikre naturtypen overdrev,
  - b) områdets naturtyper for at skabe et artsrigt plante- og dyreliv,
  - c) områdets landskabelige værdier, herunder at holde landskabet åbent og
  - d) områdets rekreative kvaliteter samt offentlighedens adgang,
- 2) at sikre, at de kulturhistoriske og internationale kendte geologiske kvaliteter bevares og
- 3) at skabe grundlag for naturpleje.

### *Afgrænsning*

§ 2. Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag 1.

### *Bevaring af området*

§ 3. Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, medmindre andet fremgår af fredningsbestemmelserne eller tillades ved dispensation fra fredningsnævnet, herunder i forbindelse med naturgenopretning, naturforbedring eller rekreativ anvendelse.

### *Arealernes drift*

§ 4. Arealerne må ikke tilplantes med udsigtshæmmende afgrøder.

*Stk. 2.* Driften på de dyrkede arealer kan fortsætte som hidtil, herunder ved gødskning og sprøjtning.

*Stk. 3.* Driften på de udyrkede arealer, der er markeret på fredningskortet i bilag 1, skal fastholde arealerne som lysåbne. Arealerne må ikke omlægges, jordbehandles, drænes, opdyrkes, tilplantes, tilsås, gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler.

*Stk. 4.* Uanset stk. 3 kan plejemyndigheden anvende plantegift til bekæmpelse af invasive arter på de udyrkede arealer. Plantegift kan alene anvendes, i det omfang andre metoder ikke er hensigtsmæssige. Adgangen til anvendelse af plantegift skal være nærmere beskrevet i plejeplanen, jf. § 10.

*Stk. 5.* Enhver brug af motoriserede køretøjer på de udyrkede arealer er ikke tilladt, medmindre det sker i forbindelse med naturpleje. Kørsel i forbindelse med dyrehold til afgræsning af arealerne, herunder hegning, opførelse af evt. læskure m.m. er tilladt.

*Stk. 6.* Enhver brug af motoriserede både mv. på søen er ikke tilladt, medmindre det sker i forbindelse med naturpleje.

### *Bebyggelse*

§ 5. Der må ikke opføres ny bebyggelse på det fredede område. Fredningsnævnet kan dog meddele dispensation til opsætning af læskure til husdyr.

### *Faste konstruktioner, anlæg og affald mv.*

§ 6. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner samt henlægges affald eller i øvrigt ske deponering på det fredede område. Markstak af husdyrgødning må ikke udlægges

*Stk. 2.* Der må ikke permanent eller midlertidigt anbringes campingvogne eller lignende på det fredede område. Lodsejeren kan give tilladelse til enkeltstående midlertidige teltslagninger.

*Stk. 3.* Der må ikke etableres yderligere udendørs belysning i området.

*Stk. 4.* Der må ikke opsættes hegn på de udyrkede arealer, medmindre det sker i forbindelse med hegning af områder, der skal afgræsses. Der må alene anvendes almindelige landbrugshegn til husdyrbrug (trådhegn). Hegnspæle skal holdes i jordfarver. Eventuelle hegn skal etableres med låger, led, stenter eller lignende, der muliggør offentlig fri fladefærdsel, når der ikke er husdyrhold på arealet.

### *Terræncændringer mv.*

§ 7. Der må ikke foretages terræncændringer.

*Stk. 2.* Råstoffer må ikke udvindes.

### *Naturgenopretning*

§ 8. Naturgenopretning kan gennemføres efter godkendelse af fredningsnævnet.

### *Videnskabelige undersøgelser mv.*

§ 9. Videnskabelige, geologiske eller arkæologiske undersøgelser kan gennemføres efter godkendelse af fredningsnævnet. Undersøgelsen skal ledes af et statsanerkendt museum eller en statslig forskningsinstitution.

### *Naturpleje*

§ 10. Furesø Kommune kan som plejemyndighed uden udgift for lodsejeren foretage naturpleje af de udyrkede arealer i henhold til en samlet plejeplan for området, der fremmer fredningens formål.

*Stk. 2.* Forslag til første plejeplan skal foreligge senest 2 år efter fredningens gennemførelse og revideres efter 5 år. Efterfølgende plejeplaner skal revideres hvert 10. år.

*Stk. 3.* Lodsejere, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Miljøministeriet skal have lejlighed til at udtale sig om plejeplanen. Uenighed om indholdet af plejeplanen kan forelægges for fredningsnævnet til afgørelse.

*Stk. 4.* Lodsejeren har ret til selv at udføre plejen inden for en af plejemyndigheden fastsat frist. Ved træfældning tilfalder det fældede træ ejeren, hvis det fjernes inden en af kommunen fastsat frist. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring, sammenkørsel eller kørsel til fast vej.

#### *Alléen langs Hyrebakken 4-8*

**§ 11.** Alléen på Hyrebakken 4-8 skal bevares, vedligeholdes og løbende suppleres

*Stk. 2.* Det er ikke uden fredningsnævnet godkendelse tilladt at fælde eller beskære alléens træer ud over, hvad der følger af plejeplanen, jf. § 10.

#### *Offentlighedens adgang*

**§ 12.** Tilsynsmyndigheden opretter en trampesti i den nordlige rand af det udyrkede areal inden for 2 år efter fredningens gennemførelse. Trampestien skal være befæstet med græs, sammenbindes med det eksisterende stiforløb i Sønderskov og have et forløb som omtrentligt angivet på kortbilag 1.

*Stk. 2.* Trampestien skal være offentlig tilgængelig hele året for gående. Om nødvendigt kan tilsynsmyndigheden efter nærmere forhandling med lodsejeren udlægge trædeplade i træ eller etablere en mindre dæmning, der sikrer stien mod oversvømmelse. Mellem den dyrkede mark mod nord og et eventuelt opsat hegn på de udyrkede arealer mod syd, jf. § 6, stk. 4, skal der i hele stiens forløb friholdes en bredde på mindst 2 meter.

*Stk. 3.* Det er ikke tilladt at ride eller cykle ad trampestien. Forbuddet i 1. pkt. gælder ikke for lodsejer.

*Stk. 4.* Der er adgang til fri fladefærdsel på det udyrkede areal, når der ikke er husdyrhold på arealet, og om nødvendigt må der ske opsætning af låger, stenter eller lignende eller opsætning af skilte, som informerer om adgangsmuligheden.

*Stk. 5.* Plejemyndigheden kan dog af hensyn til bevarelsen af plante- og dyreliv fastsætte nærmere bestemmelser om periodevis begrænsning af offentlighedens adgang til færdsel i området.

*Stk. 6.* De af fredningen omfattede eksisterende veje og stier må ikke lukkes, omlægges eller indskrænkes uden fredningsnævnets tilladelse.

#### *Dispensation*

**§ 13.** Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, hvis det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

*Stk. 2.* Fredningsnævnets godkendelse erstatter ikke nødvendige tilladelser eller dispensationer, der skal indhentes ved andre myndigheder. Anlæg af den trampesti, der er omhandlet i § 12, kan dog udføres uden tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3.

### **9. Fredningskort**

Der henvises til det vedhæftede kortbilag 1.

### **10. Matrikelnummerfortegnelse**

Følgende matrikelnumre er helt eller delvist omfattet af fredningsnævnets afgørelse om fredning af Allerød Lergrav:

2 c, 2 d, 10 og 19, Bregnerød By, Farum (lodsejer: Boje Aagaard Pedersen)

Fredningen vil i medfør af naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, blive tinglyst på de ovennævnte ejendomme.

Fredningen omfatter ca. 21,28 ha.

**Fredningsnævnet for København, den 8. juni 2016**



**Britt Falster Klitgaard**  
Formand

## FREDNINGSNÆVNET FOR KØBENHAVN

Retten i Lyngby  
Lyngby Hovedgade 96  
2800 Kgs. Lyngby  
Tlf. 99 68 48 00

kobenhavn@fredningsnaevn.dk  
www.fredningsnaevn.dk  
FN-KBH-64-2015  
Tidl. FRS nr. 68/2012

### **Fredningsnævnet for Københavns afgørelse i sagen om erstatning for fredning af Allerød Lergrav**

1. Fredningsnævnet har ved afgørelse af dags dato foretaget fredning af Allerød Lergrav. Ved denne afgørelse træffer fredningsnævnet bestemmelse om erstatning i anledning af fredningen af Allerød Lergrav.

Fredningssagen blev rejst ved brev af 24. august 2012, der blev modtaget i nævnet samme dato. Nævnet traf afgørelse om fredning første gang den 19. august 2014. Afgørelsen blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet, der ved afgørelse af 22. oktober 2015 hjemviste sagen til fornyet vurdering navnlig med henblik på fastlæggelse af et ændret stiforløb.

Fredningsnævnet har ved denne afgørelse tilkendt lodsejer Boje Aagaard Pedersen en erstatning i anledning af fredningen på 190.914 kr.

Fredningsnævnet har samtidig afslået en anmodning fra lodsejer Boje Aagaard Pedersen om godtgørelse for udgifter til advokatbistand.

Afgørelsen i sagen er truffet af dommer Britt Falster Klitgaard (formand), Birthe Aasted (medlem af fredningsnævnet udpeget af miljøministeren) og Lene Bjerre Herdel (medlem af nævnet udpeget af Furesø Kommune).

Afgørelsen er truffet i enighed.

2. Det følger af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 1. pkt., at en berørt lodsejer har krav på erstatning for det tab, som fredningen påfører den pågældende. Erstatningen fastsættes i første række af fredningsnævnet, hvis afgørelse kan indbringes for Natur- og Miljøklagenævnet. Hvis fredningsnævnet fastsætter en erstatning, der overstiger 500.000 kr., følger det af naturbeskyttelsesloven, at der under alle omstændigheder skal ske forelæggelse af erstatningsspørgsmålet for Natur- og Miljøklagenævnet.

Der ydes efter praksis en grundtakst på 3.600 kr. pr. ha. for det område, der fredes (den såkaldte mindsteerstatning).

Hvis der er tale om mere byrdefulde fredningsbestemmelser, foretages der en skøns-mæssigt fastsat forhøjelse af grundtaksten. Sådanne fredningsbestemmelser kan f.eks være forbud mod gødskning og sprøjtning af arealer i omdrift. Et beplantningsforbud udløser ikke nødvendigvis i sig selv en forhøjelse af grundtaksten.

For nyetablerede stisystemer ydes der efter aktuel praksis et erstatningsbeløb på 60 kr. pr. løbende meter.

Fredning af områder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, udløser normalt ikke erstatning, medmindre fredningsindgrebene undtagelsesvis er mere byrdefulde for lodsejerne end de begrænsninger, der følger af lovgivningens almindelige regler.

3. Fredningsnævnet iværksatte ved brev af 14. april 2016 høring vedrørende erstatnings-spørgsmålet med angivelse af, at nævnet påtænkte at fastsætte erstatning til lodsejer Boje Aagaard Pedersen med 190.914 kr. Der var ikke bemærkninger hertil fra hverken lodsejer Boje Aagaard Pedersen, Naturstyrelsen eller Furesø Kommune

4. På baggrund af de ovenfor skitserede retningslinjer træffer fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39 følgende afgørelse om erstatning til lodsejer Boje Aagaard Pedersen i anledning fredningen af Allerød Lergrav:

For så vidt angår den del af det fredede område, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, men som er omfattet af et beplantningsforbuddet mod udsigtshæmmende afgrøder i fredningsbestemmelsernes § 4, stk. 1, ydes der en erstatning på 9.600 kr. pr. hektar svarende til 14,64 ha. x 9.600 kr. = 140.544 kr.

Herudover ydes der en erstatning for den trampesti, der skal etableres efter fredningen. Dette beløb udgør 26.280 kr. svarende til 60 kr. pr. meter for et stiforløb på 438 meter.

For så vidt angår den del af fredningen, der indebærer et dyrkningsforbud, og som ikke samtidig er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (0,3308 hektar), fastsætter nævnet en erstatning på 24.090 kr.

5. Den samlede erstatning til Boje Aagaard Pedersen fastsættes herefter til 190.914 kr. Der tillægges en årlig rente svarende til Danmarks Nationalbanks diskonto fra fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 1, at miljøministeren sørger for, at tilkendte erstatninger udbetales. Erstatning kan først kræves udbetalt, når det er endeligt afgjort, om fredningen skal gennemføres. Det følger af naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3, 1. og 2. pkt., at staten afholder 3/4 af erstatningen, mens Furesø Kommune, hvor ejendommen ligger, skal afholde 1/4 af erstatningen.

6. Boje Aagaard Pedersen har fremsat krav om godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand, jf. naturbeskyttelseslovens § 47, og har i den anledning fremsendt kopi af en faktura på 22.500 kr. incl. moms fra advokat Per Edrén. Det fremgår af fakturaen, at den er dateret den 1. juli 2015 og vedrører honorar for bistand i forbindelse med fremsat fredningsforslag.

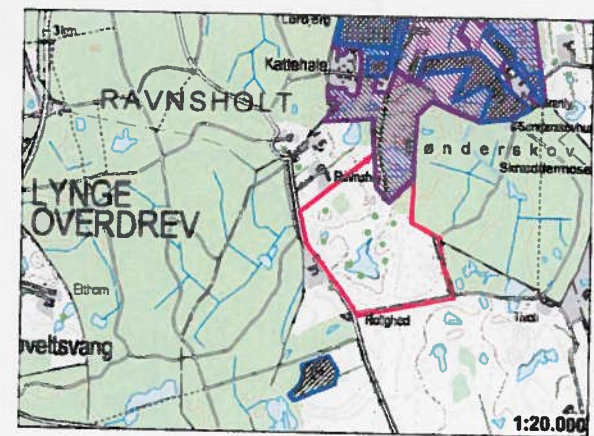
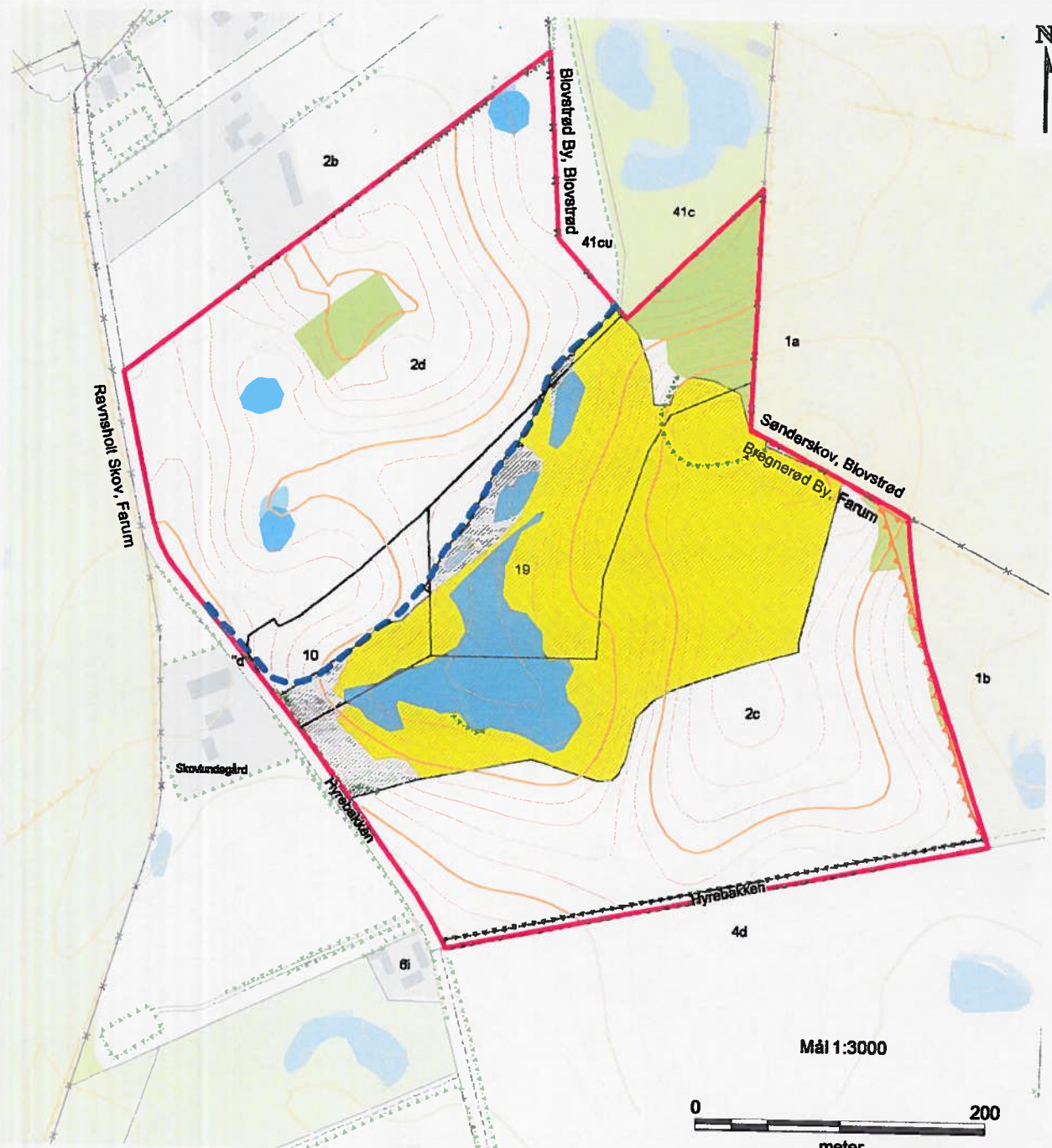
Den fremsendte faktura giver ikke fredningsnævnet anledning til at fastsætte nogen godtgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 47, allerede fordi fakturaen efter sit indhold ikke vedrører omkostninger i forbindelse med behandlingen af sagen for fredningsnævnet.

Det skal oplyses, at et eventuelt krav om godtgørelse efter § 47 for nødvendige sagsomkostninger, der er afholdt i forbindelse med den forudgående behandling af sagen i Natur- og Miljøklagenævnet, skal rettes til Natur- og Miljøklagenævnet.

**Fredningsnævnet for København, den 8. juni 2016**

  
Britt Falster Klitgaard  
Formand





**Fredningskort**  
**Allerød lergrav**

Del af  
 Bregnerød By, Farum  
 Furesø Kommune  
 Region Hovedstaden

Udfærdiget af Danmarks Naturfredningsforening

**Signaturforklaring**

- Fredningsgrænse
- Ejerlavsgænse
- Beskyttede sten og jorddige
- Levende hegn
- §3 Overdrev
- §3 Sø
- Sø
- Skov
- Ny sti
- Henvisning til areal- og lodsejerliste
- Udyrkede arealer

- Fredningsgrænse
- Fredet areal
- Fredningsforslag

© Kort & Matrikelstyrelsens

Kopi af matrikelkort ajour 29.03.2012

Ændret 18.03.2016  
 23.08.2012 M DN



# FREDNINGSNÆVNET FOR KØBENHAVN

Retten i Lyngby  
Lyngby Hovedgade 96  
2800 Kgs. Lyngby  
Telefon: 99 68 48 00  
E-mail: [Kobenhavn@fredningsnaevn.dk](mailto:Kobenhavn@fredningsnaevn.dk)

19 AUG. 2014

Den  
FRS nr. 68-2012  
Dok: 68-2012K

Til adressaterne på vedlagte liste

+ bilag

**Vedr.: Fredning af Allerød Lergrav og erstatning i forbindelse med fredningen.**

Vedlagt fremsendes fredningsnævnets afgørelser af dags dato om fredning af Allerød Lergrav og om erstatning til lodsejer Boje Aagaard Pedersen.

Klage over afgørelserne skal ske skriftligt til **Natur- og Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV**. Klagen skal i henhold til naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 3, jf. § 87, være modtaget senest **4 uger** efter den dag, afgørelsen er meddelt eller bekendtgjort.

I henhold til § 43, stk. 2, er følgende klageberettigede vedrørende afgørelsen om fredning:

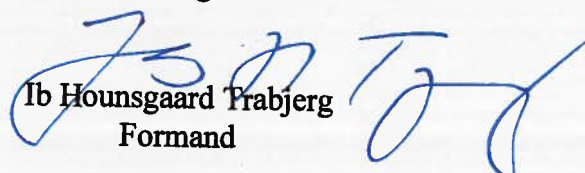
- 1) Ejere og brugere,
- 2) Enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse,
- 3) Statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget, samt
- 4) Organisationer m.v., som antages at have en væsentlig interesse i afgørelsen.

Afgørelsen om erstatning kan dog kun påklages af ejere og brugere samt statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af afgørelsen.

Sag vedrørende afgørelsens lovlighed skal være anlagt senest 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt eller bekendtgjort, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Yderligere oplysninger om klageadgangen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside: [www.nmkn.dk](http://www.nmkn.dk).

Med venlig hilsen

  
Ib Hounsgaard Trabjerg  
Formand

**Dette brev (med bilag) er sendt til:**

- 1) Danmarks Naturfredningsforening
- 2) Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomitéer i Furesø og Allerød
- 3) Friluftsrådet
- 4) Friluftsrådets lokalafdeling
- 5) Dansk Ornitologisk Forening
- 6) Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling
- 7) Naturstyrelsen, Det Åbne Land
- 8) Kulturstyrelsen
- 9) Furesø Kommune
- 10) Boje Aagaard Pedersen, Hyrebakken 17, 3460 Birkerød (som lodsejer)
- 11) Torben Andersen, Gærdesmuttevej 7, 3450 Allerød
- 12) Stig Tolderlund, Furesø Avis
- 13) Steen Andersen, Melchiorsvej 10, 3450 Allerød
- 14) Svend-Erik Jørgensen, Bæksø 8, 3500 Værløse
- 15) Alf Blume, Nygårdsterrasserne 201 D, 3520 Farum
- 16) Ines og Erik Aagaard Pedersen, Langvaddam 22, 2500 Valby
- 17) Klaus Groos, Hvidehusvej 29, 3450 Allerød
- 18) Gunnar Brüsich, Bastkær 1, 2765 Smørum
- 19) Sune Aagaard, Skovbogårds Allé 11 A, 1., 2500 Valby
- 20) Karin Pedersen, Lærkevej 2, 4760 Vordingborg,
- 21) Lars H. Pedersen, Christianshøjvej 1, 3500 Værløse
- 22) Thomas Wikstrøm, Gedevassevej 4, 2520 Farum
- 23) Kay Geels, Stavnsholt Gydevej 96, 3460 Birkerød
- 24) Advokat Per Edrén, Farum Hovedgade 15, 3520 Farum (som advokat for lodsejer Boje Aagaard Pedersen)
- 25) Natur- og Miljøklagenævnet
- 26) Nævnsmedlemmerne

# FREDNINGSNÆVNET FOR KØBENHAVN

Retten i Lyngby

Lyngby Hovedgade 96

2800 Kgs. Lyngby

Telefon: 99 68 48 00

E-mail: [Kobenhavn@fredningsnaevn.dk](mailto:Kobenhavn@fredningsnaevn.dk)

FRS nr. 68/2012

Dok: 68-2012I

## Fredningsnævnet for Københavns afgørelse i sagen om fredning af Allerød Lergrav

### Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Fredningsforslagets baggrund
3. Miljø- og naturforhold mv.
4. Planlægnings- og fredningsmæssige forhold mv.
5. Sagens behandling i Fredningsnævnet
6. Fredningsnævnets afgørelse og fredningsbestemmelser
7. Fredningskort.
8. Matrikelnummerfortegnelse

### 1. Indledning

Danmarks Naturfredningsforening rejste ved brev af 24. august 2012, modtaget i fredningsnævnet samme dag, i medfør af naturbeskyttelseslovens § 36 forslag til fredning af Allerød Lergrav i Furesø Kommune.

Ved denne afgørelse træffer fredningsnævnet bestemmelse om fredning af Allerød Lergrav.

Afgørelsen i sagen er truffet af dommer Ib Hounsgaard Trabjerg (formand), Birthe Aasted (medlem af fredningsnævnet udpeget af miljøministeren) og Lene Bjerre Herdel (medlem af fredningsnævnet udpeget af Furesø Kommune).

Afgørelsen er truffet i enighed.

Afsnit 2 indeholder en nærmere redegørelse for fredningsforslagets baggrund. Afsnit 3 redegør for miljø- og naturforhold mv. I afsnit 4 findes en redegørelse for de planlægnings- og fredningsmæssige forhold. Afsnit 5 indeholder en redegørelse for behandlingen af sagen i fredningsnævnet, herunder for de modtagne indlæg. Afsnit 6 indeholder fredningsnævnets afgørelse og de fredningsbestemmelser, der er fastsat for fredningen, og i afsnit 7 er der medtaget et fredningskort. Endelig indeholder afsnit 8 en fortegnelse over de matrikelnumre, der helt eller delvist er omfattet af afgørelsen om fredning af Allerød Lergrav.

### 2. Fredningsforslagets baggrund

Danmarks Naturfredningsforening har som begrundelse for forslaget om

fredning af Allerød Lergrav navnlig anført, at sagen er rejst for at kunne formidle Allerød Lergravs kulturhistoriske spor fra den tid, hvor Allerød og Blovstrød Teglværk udvandt teglværksler i perioden 1870-1970. Det var i denne periode, at botanikeren N. Hartz og geologen V. Milthers første gang påviste, at der havde været en varmeperiode i slutningen af sidste istid, kaldet Allerødtiden efter findestedet. Lagene, hvor Allerødtiden kunne erkendes, er i dag tilkastet og kan ikke længere ses. Det kan dog efter foreningens opfattelse ikke udelukkes, at lagene igen kan erkendes, hvis lergravens sider renses af. Det er derfor vigtigt at bevare aflejringerne som geologisk formation. Der er en formidlingshistorie i, at det er en international kendt geologisk lokalitet, og lagene skal så vidt muligt bevares intakte af hensyn til at sikre mulighederne for yderligere forskning i denne klimaperiode og i fremtidige klimændringer. Derudover er Allerød Lergrav udpeget som national geologisk interesse område og som et område med landskabelig værdi.

Den del af lergraven, der ikke er fyldt op, er nu en næringsrig sø. Nord for søen og i en bræmme rundt er overdrev. Overdrevet er allerede beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. På overdrevet finder man karakteristiske arter for overdrev. Foreningen har anført, at den karakteristiske overdrevsvegetation er vigende og truet af opvækst af træer og buske, men med den rette pleje er der stort potentiale for, at der vil kunne komme flere overdrevskarakteristiske arter til området.

Allerød Lergrav er leve- og rastested for flere sjældne og rødlistede fugle. Derudover er der observeret hugorm, stor vandsalamander, spidssnudet frø og stor kærguldsmed tæt på det område, der foreslås fredet. Med den rette pleje kan området efter foreningens opfattelse udvikle sig til et refugium for disse arter. Det kræver dog, at området ikke forstyrres unødigt af bl.a. maskiner.

Fredningsforslaget skal ses i sammenhæng med de eksisterende fredninger. Det område, der foreslås fredet, grænser direkte op til fredningen af Allerød Sø og Kattehale Mose. I umiddelbar nærhed ligger fredningerne af Stavnsholtkilen, Høvelte-Sandholm øvelsesområde og Bregnerød. Fredningen vil være med til at skabe synergi med de andre fredede områder. Derudover er lergraven omgivet af skov og vil fungere som spredningskorridor.

### **3. Miljø- og naturforhold mv.**

Det område, der er omfattet af fredningsforslaget, består efter oplysningerne i fredningsforslaget overordnet set af et dødislandskab, med et overdrev og en næringsrig sø, med forholdsvis sjældne dyrearter og planter. Herudover findes der utydelige kulturspor efter teglværksvirksomhed. Af Danmarks Naturfredningsforeningsforslag til fredning af Allerød Lergrav fremgår således følgende:

#### **”Landskabsformer og geologi**

Mellem Allerød og Farum findes et dødislandskab med en gruppe markante fladbakker omgivet af en moræneflade med varierende præg af dødisafsmeltning. Fladbakker er issøer, der har været omgivet af is. Da isen smeltede, forsvandt søen og tilbage stod søbunden som en flad bakke. Fladbakkerne er alle typisk udviklede med tydelige randskråninger og flade, oftest næsten cirkelrunde topflader. Højden er konstant 60-65 meter, eller knap 15 meter over det om-

givende terræn. I flertallet af fladbakkerne er der foregået en betydelig indvindning af især teglværksler, men også grus. Fladbakkerne er enestående veludviklede, og lokaliteten er derfor ofte benyttet til illustration af den typiske fladbakke og dens dannelse.

Allerød Lergrav, hvor Allerødtiden første gang blev påvist, tilhører dette dødislandskab. Lergraven er i dag tilkastet og aflejringerne fra Allerødtiden ses ikke. Det omgivende dødislandskab giver dog et indtryk af den sammenhæng, aflejringerne indgik i, da de blev dannet i slutningen af sidste istid.

### **Biologi**

Området består for størsteparten af overdrev og en næringsrig sø.

På overdrevet vokser der flere, for overdrevet, karakteristiske arter som bl.a. bakkeknave, hundevioli, dværgperikon (relativ sjælden), flipkrave, kortstilket filtrose (relativ sjælden), sølvpotentil, hybriden skov-x bakkejordbær, knoldet mjødurt (relativ sjælden), skovfladbælg (relativ sjælden), vårvikke, alm. mælkeurt, vild hør, marktusindgylden (relativ sjælden), forskelligfarvet forglemmigej, kort fåresvingel og langstakket væselhale (relativ sjælden). I søen findes den relativ sjældne liden vandaks.

Lergraven er yngleplads og fourageringsområde for flere relativ sjældne og rødlistede fuglearter, bl.a. er svaleklire flere gange set fouragere i lergraven og fra tid til anden høres drosselrørsanger. Derudover er der observeret bramgås og krikand, der begge er rødlistede, i søen.

Der er observeret hugorm i området. Det er dog uvist, om det er den sjældne sorte variant, der lever i Ravnsholt Skov, som denne fredning grænser op til. Lergraven har de rette betingelser for, at udvikle sig til refugium for hugormen. Derudover er der set snog, grøn frø, butsnudet frø, flodkrebs (bilag-V art) og øresnegl i lergraven. Bilag IV-arterne stor vandsalamander og spidssnudet frø er udbredt i området og kan forventes både at yngle og leve i det område, der foreslås fredet.

Af sommerfugle ses på overdrevet bl.a. isblåfugl (relativ sjælden), tremmemåler og sekspletet køllesværmer og af lokalitetens guldsmede kan nævnes blå libelle og grøn smaragdlibelle.

Alleen langs Hyrebakken 4-8 og lergraven er leve- og fourageringssted for flere forskellige flagermusarter; dværg-, brun-, syd, troid- og vandflagermus, der alle er beskyttet efter Habitatdirektivets bilag-IV. I det tredjesidste træ før skoven er der muligvis en koloni, da der er blevet observeret flagermus, der er fløjet ind og ud af kronen gennem længere tid. Andre af alleens træer har tydelige hulheder, der kan forventes at være beboet af flagermus.

I fredningsområdets nordlige hjørne i skoven, er der et mindre vådområde, der med rette pleje, kan give mulighed for, at bilag IV-arten stor kærguldsmed kan indvandre fra Sønderkov.

### **Kulturspor**

I 1870-1970'erne gravede Blovstrød og Allerød teglværker ler i området, heraf navnet. Man kan stadig ane sporene i landskabet efter den tipvognsbane, der kørte nord om graven til Allerød teglværk.

I 1897 udførte geologen Vilhelm Milthers og botanikeren Nikolaj Hartz detaljerede undersøgelser af Allerød Teglværks lergrav. Her gjorde de en betydningsfuld opdagelse. De påviste en tydelig klimasvingning indenfor den senglaciale

periode, Allerødsvingningen også kaldet Allerødtiden (...). De to forskere observerede en 5-30 cm lerfri gytjestrøbe, der delte leret i et nedre og et øvre lag (...). Hartz påviste, at den karakteristiske dryas-flora forekom i sandlagene i det blå ler lige over gytjelaget, mens gytjelaget indeholdt rester [af] subarktiske flora som storbladede birkeformer, ene og bær efter alm. fruebær, ligesom der fandtes knogler og skaller af dyr, der i nutiden hører hjemme i skovregionen. Ud fra udgravninger fra andre lergrave viste erfaringen, at der ikke dannes gytje under rent arktiske forhold. Herefter var det klart at gytjelaget i sig selv vidnede om en forbigående mildning i klimaet. Allerødtiden er i dag internationalt kendt, som en varm periode i slutningen af sidste istid, ca. 11.800-10.600 f.Kr. Det var en periode, hvor sommertemperaturen var ca. 13-14 C.

Perioden er stort set sammenfaldende med Federmesser-kulturen (ca. 12.400-11.200 [f.Kr]), Brommekulturen (11.500-10.400 f.Kr.) og i slutningen også Ahrensburg-kulturen (ca. 10.900-9.000 f.Kr). Under et udgør disse tre kulturer en del af ældste stenalder.

Federmesser-kulturen er benævnelsen på den tundrajægerlivsform, der blev udøvet i det nordeuropæiske lavland (12.000 f.Kr. - ca. 11.400 f.Kr.). Omkring 12.000 f.Kr. indtrådte en periode, hvor frostperioden blev længere og sommergennemsnitstemperaturen faldt lidt i forhold til tidligere, til 13-15 C. Tundra blev atter fremherskende. Derefter, omkring 11.800 f.Kr. skete et nyt temperatursving kaldet Allerødtiden. Birken var fremherskende, men desuden forekom asp, enebær og røn. Landskabet var en blanding af åbne områder og fremvoksende skove. I takt med at Allerødtiden trak ud, blev Federmesser-kulturen afløst af Brommekulturen.

Brommekulturen er benævnelsen for en blandet skov- og tundrajægerlivsform, der blev udøvet i istidens afsluttende fase (11.400-10.500 f.Kr.). Hvor federmesser-kulturen er kendetegnet ved deres penneknivsformede pilespidser er brommekulturen kendetegnet ved deres skaftungepile (...)."

Der er i dag ikke offentlig adgang til området, og dele af området er hegnet ind på grund af hestehold.

Markerne nord og syd for lergraven bliver i dag gødsket. Markerne på begge sider skrånede ned mod lergraven. Overdrevet er flere steder bevokset med træer og krat.

Der er ingen råstofindvinding i området, der efter oplysningerne i fredningsforslaget er udpeget som nationalt, geologisk interessant.

Området og de omkringliggende arealer er ikke udpeget som Natura 2000 områder. Det område, der foreslås fredet, og de tilstødende områder er levested for flere bilag IV-arter, som stor kærguldsmed, stor vandsalamander, spidssnudet frø og flere forskellige flagermusarter. Flodkrebsen er observeret i søen.

Overdrevet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, jf. nærmere afgrænsningen angivet i kortbilag 1.

#### **4. Planlægnings- og fredningsmæssige forhold**

I henhold til kommuneplan 2009 for Furesø Kommune er områdets anvendelse fastlagt som et biologisk kerneområde, der omfatter skovene, søerne

og sammenhængende enge, moser og overdrev. Spredningskorridorer skal forbinde kerneområderne med hinanden og give mulighed for, at planter og dyr kan færdes og sprede sig gennem det åbne land. Samtidig er området udpeget som særligt værdifuld landbrugsjord, hvilket vil sige at landbrugsjord skal opretholdes som landbrugsjord og må ikke inddrages til ikke jordbrugs-mæssige formål.

I henhold til Regionplan 2005 for Hovedstadsregionen er Allerød Lergrav udpeget som en enkelt lokalitet af national, geologisk interesse. Der er i regionplanen endvidere angivet en regional rekreativ stiføring gennem området. Stiføringen er ikke etableret.

Området er beliggende i landzone.

Området er ikke i dag helt eller delvist omfattet af eksisterende naturfredninger. Området ligger blandt flere fredede områder mellem to skove med Sønderkov mod øst og Ravnsholt Skov mod vest. Fredningsområdets nordøstlige hjørne støder direkte op til fredningen af Allerød Sø og Kattehale Mose. Mod sydøst ligger fredningen af Stavnsholtkilen. Mod sydvest ligger fredningen af Bregnerød. Mod nordøst ligger det fredede Høvelte-Sandholm øvelsesområde.

## 5. Sagens behandling i fredningsnævnet

Sagen blev ved brev af 24. august 2012, modtaget i nævnet samme dag, i medfør af naturbeskyttelseslovens § 36 rejst af Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningsforslaget blev samtidig med meddelelsen om afholdelse af offentligt møde om fredningsforslaget med brev af 11. oktober 2012 fremsendt til myndigheder, foreninger og lodseejere mv. Samtidig blev sagens rejsning og meddelelsen om offentligt møde annonceret i Statstidende, Politiken, Frederiksborg Amts Avis, Furesø Avisen og Allerød Nyt.

Der blev holdt offentligt møde i sagen den 30. november 2012. I forlængelse af det offentlige møde besigtigede fredningsnævnet det område, der er omfattet af fredningsforslaget.

De synspunkter, der fremkom under det offentlige møde, er gengivet således i fredningsnævnets referat fra mødet:

**”Danmarks Naturfredningsforening ved Sofie Erbs-Maibing præsenterede herefter fredningsforslaget.**

Herefter fik repræsentanterne for myndighederne lejlighed til at fremsætte bemærkninger.

**Jørgen Heinemeier, Naturstyrelsen** tilkendegav, at styrelsen ikke kan støtte forslaget i den foreliggende form. Udpegningen som nationalgeologisk interesseområde blev ophævet for ca. 6 år siden, blandt andet fordi lergraven i dag er tilkastet. Stedet har derfor ikke interesse for skoleklasser mv. Det kan overvejes, om de nu tilkastede profiler kan genskabes, men det er ikke belyst under sagen.



Naturstyrelsen er ikke enig i Danmarks Naturfredningsforenings forslag om etablering af en såkaldt "buffer-zone". Det er alt for vidtgående og dyrt at indføre et gødskningsforbud, uden at det reelle behov for et sådant forbud er afdækket. En bræmme af den foreslåede størrelsesorden er under alle omstændigheder helt uproportional.

Styrelsen vil ikke forhåndsafvise tilslutning til en status quo-fredning med bestemmelser om pleje og f.eks. etablering af en trampesti.

**Mette Bjerre Larsen, Furesø Kommune**, tilkendegav, at kommunen har afslået en forespørgsel fra Danmarks Naturfredningsforening om at være medrejsjer på sagen.

Furesø Kommune finder overordnet set, at udgifterne ved det foreliggende fredningsforslag ikke vil stå i et passende forhold til de værdier, der skal beskyttes ved en fredning. Området er desuden i forvejen omfattet af beskyttelsesbestemmelser i lovgivningen mv., som yder et tilstrækkeligt værn. Om de enkelte dele af fredningsforslaget blev det anført, at der efter kommunens opfattelse ikke er behov for etablering af et yderligere stiforløb i området, da der allerede er en regional sti.

De højdekurver og skråninger, der er i området, indebærer, at der efter kommunens opfattelse ikke er behov for et gødskningsforbud. De foreslåede fredningsbestemmelser er generelt meget restriktive og vil reelt udelukke en erhvervs-mæssig anvendelse af området.

Det forholder sig ikke således, at der – som hævdet af Danmarks Naturfredningsforening – foreligger en fælles beslutning om, at der senere skulle rejses et fredningsforslag vedrørende Allerød Lergrav, efter at lergraven udgik af fredningsforslaget vedrørende Stavnsholtkilen.

Herefter fik lodsejer Boje Aagaard Pedersen lejlighed til at fremsætte bemærkninger til sagen.

**Lodsejer Boje Aagaard Pedersen** gav udtryk for, at han var utilfreds med, at han ikke var blevet inddraget af Danmarks Naturfredningsforening på et tidligere tidspunkt. Danmarks Naturfredningsforening kunne – som så mange andre – have bedt om at få adgang til området. Det har foreningen imidlertid ikke gjort, og fredningsforslaget fremstår på denne baggrund udokumenteret og fejlbehæftet. En gennemførelse af det meget restriktive fredningsforslag vil indebære en væsentlig begrænsning i hans ejendomsret og påføre ham et stort tab og indebære betydelige udgifter for det offentlige. Der ses ikke at være taget højde for disse udgifter i forslaget (det gælder f.eks. udgifter til hegn og bænke). Efter hans opfattelse er fredningen helt unødvendig, men han vil meget gerne gå i en dialog med blandt andet kommunen om, hvilke tiltag der er nødvendige for at bevare området, som også har stor naturmæssig værdi for ham selv.

Herefter fik de øvrige tilstedeværende repræsentanter fra foreninger mv. og privatpersoner lejlighed til at fremsætte bemærkninger til sagen.

**Thomas Wikstrøm, Dansk Ornitologisk Forening**, tilkendegav, at man fra foreningens side i mange år har været fortalere for en fredning. Det er et område med et rigt fugleliv, og i floramæssig henseende er det kommunens vigtigste overdrev. Hertil kommer, at der er behov for en nationalgeologisk beskyttelse af området. I den forbindelse er det værd at bemærke, at "Allerød-tiden" er verdenskendt.

Det er derfor Dansk Ornitologisk Forenings klare opfattelse, at § 3-beskyttelsen (naturbeskyttelsesloven) ikke er tilstrækkelig. Foreningen er endvidere betænkelig ved, om kommunen aktuelt prioriterer § 3-området tilstrækkeligt.

**Alf Blume, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité i Furesø Kommune**, tilkendegav, at Danmarks Naturfredningsforening gerne havde set, at kommunen havde været medrejsere på sagen. Herved kunne kommunen også have fået indflydelse på udformningen af de foreslåede fredningsbestemmelser. Lodsejer Boje Aagaard Pedersen har afvist at deltage i et møde med Danmarks Naturfredningsforening.

Det kan konstateres, at der er plantet læhegn i en del af det område, der foreslås fredet. Selvom lodsejeren ikke aktuelt har planer om yderligere læhegn, er der behov for at dæmme op herfor. Området er ikke tilstrækkeligt beskyttet ved de nuværende bestemmelser. Der er behov for at etablere en "buffer-zone", således som det foreslås i fredningsforslaget. Det må imidlertid medgives, at fredningsforslagets bestemmelse herom er meget restriktiv.

**Svend Erik Jørgensen** bemærkede, at lergraven er en naturlig del af den sydlige kile og burde have været fredet i forbindelse med fredningen af Stavnsholtkilen. Lergraven udgik imidlertid af fredningen, fordi kommunen ikke kunne støtte denne del af forslaget til fredning af Stavnsholtkilen. Der er derfor behov for nu at foretage fredning af Allerød Lergrav.

**Hans Philipsen, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité i Allerød**, tilsluttede sig Svend Erik Jørgensens bemærkninger og kunne ligeledes anbefale, at området blev fredet.

**Steen Andersen, geolog og tidligere medarbejder i Naturstyrelsen**, tilkendegav, at Allerød Lergrav har en betydelig geologisk værdi. Det er vigtigt, at området omkring Lergraven bliver åbent og tilgængeligt. Der er geologiske forskningsmæssige interesser forbundet med området. Lergraven er overgået fra at være nationalt interesseområde til at være regionalt interesseområde. Der er endvidere tale om et biologisk kerneområde.

Beskrivelsen af de geologiske forhold i Danmarks Naturfredningsforenings fredningsforslag og præsentationen her i dag er imidlertid ikke fuldt ud korrekt. Det er således kun den nordlige del af fredningsområdet, der er naturligt terræn. Den sydlige del af området er kulturlandskab. Det vil ikke være muligt at afdække lagene fra "Allerød-tiden", da de i dag ligger under vandspejlet. Fredningen bør indeholde en mere præcis formålsbeskrivelse, herunder i forhold til at værne om de geologiske interesser.

**Klaus Groos, borger i Allerød**, tilkendegav, at området har været præget af en omfattende jordpåfyldning. Den rette betegnelse for området er formentlig "Allerød Teglværksgrav", da området jo ikke ligger i Allerød.

**Gunnar Brüsch, Friluftsrådet**, tilkendegav, at Friluftsrådet vægter sammenhæng og gode stiforløb højt. Med en fredning kan der skabes mulighed for en vandring direkte gennem landskabet. Friluftsrådet kan derfor støtte forslaget om fredning af Allerød Lergrav. Der bør imidlertid ikke i forbindelse med fredningen fastsættes bestemmelser om forbud mod ridebaner, ridestier og teltslagning. Sådanne forbud er unødvendige. Friluftsrådet bør tillægges indsigelsesret i forbindelse med udarbejdelsen af en plejeplan.

**Sune Aagaard Pedersen, familiemedlem til lodsejeren**, tilkendegav, at der med fredningsforslaget "skydes gråspurve med kanoner". De geologiske interes-

ser, som fredningsforslaget skal tage hensyn til, er ikke synbare i området. Lodsejeren har i øvrigt ingen interesse i at hindre offentlighedens adgang til området. De foreslåede fredningsbestemmelser er alt for vidtgående, herunder f.eks. forbuddet mod teltslagning.

Man kunne være kommet og kan stadig komme meget langt – hvis ikke hele vejen – ad frivillighedens vej i forhold til lodsejeren. En dialogbaseret løsning er derfor bedre end en dyr fredning.

**Ines Aagaard Pedersen, familiemedlem til lodsejeren, tilkendegav, at det undrede hende, at fredningsforslaget både vil beskytte dyr og planter og samtidig etablere stier. Disse forhold kan ikke forenes, hvis der f.eks. skabes mulighed for kørsel med mountainbikes og lignende. Der bør ikke skabes offentlig adgang til området gennem vedtagelse af fredningsbestemmelser. Lodsejeren vil gerne lade interesserede få adgang til området, men en egentlig offentlig skiltning om, at der er offentlig adgang, vil være for vidtgående. ”**

Fredningsnævnet modtog i forbindelse med og efter det offentlige møde skriftlige indlæg fra

- Naturstyrelsen
- Furesø Kommune
- Dansk Ornitologisk Forening
- Friluftsrådet
- Steen Andersen og
- lodsejer Boje Aagaard Pedersen

Lodsejer Boje Aagaard Pedersen har i en e-mail af 25. december 2012 blandt andet anført, at området ikke er af særlig national geologisk interesse, idet de relevante lag ligger langt under vandspejlet. Påstanden om, at gødning skulle sive fra markerne og ned i søen er udokumenteret. Det udarbejdede budget er mangelfuldt og fejlbehæftet. Det er svært at se, hvad naturen skulle få ud af en fredning. En generel offentlig adgang i form af en trampesti er helt uforenelig med lodsejers behov for græsning på området (hingsteplage), ligesom dette vil kunne føre til affaldsproblemer. Adgang til området bør derfor kun ske på forespørgsel.

Friluftsrådet har i en udtalelse af 2. januar 2013 anført, at rådet kan støtte en fredning af området, og at der bør etableres en stiforbindelse over området, således at der opnås forbindelse mellem Ravnsholt Skov og Sønderskov. Om de enkelte forslag til fredningsbestemmelser har Friluftsrådet navnlig udtalt, at et fuldstændigt forbud mod brug af motoriserede køretøjer og både i delområde B er for vidtgående, ligesom det er uantageligt, at teltslagning helt skal forbydes. Friluftsrådet finder ikke grundlag for en bestemmelse, der forbyder helt specifikke byggerier. Det er således tilstrækkeligt at angive i fredningsbestemmelserne, at ny bebyggelse i området er forbudt. Friluftsrådet ønsker at blive inddraget i arbejdet med udarbejdelse af en plejeplan.

Dansk Ornitologisk Forening har i en udtalelse af 23. december 2012 blandt andet redegjort for de registreringer, der er foretaget af fugle-, insekt- og planteliv i lergraven. Allerød Lergrav er uden sammenligning Furesø Kommunes mest værdifulde overdrev, ligesom overdrevet er det eneste overdrev i en atlasrude på 25 km<sup>2</sup>. Lergravens botaniske værdier er siden 1990'erne

blevet gradvist forringet på grund af tidvis mindsket afgræsning og deraf følgende tilgroning samt lejlighedsvis udlæsning af hestemøg. Behovet for en fredning er yderligere understreget af, at kommunen ikke nævner lergraven i sin grønne planlægning.

Steen Andersen har i et notat af 8. januar 2013 redegjort nærmere for de geologiske bemærkninger, som han under det offentlige møde fremsatte vedrørende fredningsforslaget. I notatet betoner Steen Andersen blandt andet, at den geologiske interesse i Allerød Lergrav først og fremmest er knyttet til forskningshistorien. Området har desuden et betydeligt potentiale inden for undervisning, almindelig formidling og oplevelse. Det er dog næppe muligt at genåbne profilerne i aflejringerne fra Allerød-tiden, og området vil derfor næppe blive udgangspunkt for fornyet forskning. Allerød Lergrav blev udpeget som Nationalt Geologisk Interesseområde ved den primære udpegning i 1984. I 2008 udpegede den daværende Skov- og Naturstyrelse yderligere et sæt regionale interesseområder, og i den forbindelse indgik Allerød Lergrav i stedet sammen med en gruppe issøbakker som et område af regional interesse, hvor issøbakkerne og lerindvindingen stod i centrum. Dette ændrer dog efter Steen Andersens opfattelse intet ved lergravens fundamentale nationale og også internationale forskningshistoriske værdi. Målt ud fra geologiske forhold er det væsentligste formål med en fredning at bevare det åbne og overskuelige landskab. Den mest overhængende trussel mod landskabet består i tilgroning og tilplantning med levende hegn og vildtremiser mv. Træbeplantningen på bakken kote 56 m bør fjernes, når den er hugstmoden. Noget tilsvarende gælder de mindre beplantninger, der i de seneste år er kommet i randen af fredningsområdet. Fredningen skal desuden forhindre alle andre forhold, der kan formindske oversigten over området, og enhver form for terrænændring må undgås. Ud fra de landskabelige forhold foreslår Steen Andersen i notatet, at fredningen skal udvides mod nordøst langs lavningen, som fremstår tydeligt i terrænet. Den nye fredning vil herved forbindes bedre med fredningen af Kattehale Mose. Det vil indebære, at de tværgående hegn skal fjernes. Det trekantede område vest for Hyrebakken mellem Rolighed og Skovlundegård kan ud fra et geologisk perspektiv udgå af fredningen.

Furesø Kommune har i et brev af 2. januar 2013 anført, at byrådet har besluttet at tilkendegive, at man vil afvente fredningsnævnets faglige vurdering af behovet for yderligere beskyttelse af området.

De ovenfor nævnte indlæg blev ved brev af 1. februar 2013 sendt til Danmarks Naturfredningsforening, lodsejer Boje Aagaard Pedersen og dennes advokat, advokat Per Edrén, samt Furesø Kommune med henblik på eventuelle bemærkninger. Naturstyrelsen har i den anledning i et brev af 25. februar 2013 anført, at en udvidelse af fredningsområdet mod nordøst som foreslået af Steen Andersen vil kræve rejsning af en ny fredningssag, hvilket ikke kan anbefales. Styrelsen kan tilslutte sig, at delområde A (arealet vest for Hyrebakken) er uden afgørende betydning for fredningsforslagets centrale formål og bør udgå. Naturstyrelsen er enig med Friluftsrådet i, at den foreslåede bestemmelse i fredningsbestemmelsernes § 3 om forbud mod brug af motoriserede køretøjer er for restriktiv set i forhold til den landbrugsmæssige drift. Naturstyrelsen anbefaler på den baggrund, at der sker en underopdeling af delområde B i et delområde omfattende det dyrkede areal og et de-

lområde omfattende naturarealerne (overdrev og sø), således at der for hvert af disse områder kan fastsættes præciserende bestemmelser for blandt andet brug af motoriserede køretøjer, gødskning mv. Som tidligere anført vil et gødskningsforbud vedrørende hele delområde B være alt for vidtgående.

På baggrund af de bemærkninger, der fremkom under det offentlige møde og i de ovennævnte skriftlige indlæg, udarbejdede Danmarks Naturfredningsforening et revideret forslag af 14. marts 2013 til fredning af Allerød Lergrav.

Ved fremsendelsen af det reviderede forslag til fredningsnævnet har Danmarks Naturfredningsforening ændret forslaget afgrænsning, således at matr. nr. 2 a (delområde A) udgår af fredningsforslaget. Fredningsforslaget består herefter af ét samlet område. Danmarks Naturfredningsforening har ikke fundet grundlag for at foreslå fredningsområdet udvidet mod nordøst, således at det er blevet foreslået af Steen Andersen.

Ved det reviderede forslag er det område, der foreslås omfattet af et gødskningsforbud, endvidere blevet reduceret væsentligt.

Offentlighedens adgang til færdsel i området foreslås endvidere ændret, således at der frem for adgang til fri fladefærdsel gennem overdrevet skal udlægges et trampespor, der skal anvendes i forbindelse med færdsel i overdrevet. Trampesporet skal endvidere kun kunne anvendes af gående, idet lodsejer dog skal kunne anvende trampesporet både til hest og på cykel.

Det reviderede forslag indebærer endvidere, at det skal være tilladt for lodsejer at hegne omkring arealer, der ønskes afgræsset, i det omfang offentligheden får adgang til trampesporet.

Desuden skal lodsejer efter det reviderede forslag kunne give tilladelse til kortvarig teltslagning.

Fredningsnævnet har efterfølgende ved brev af 12. april 2013 foretaget høring over det reviderede forslag og har i den anledning modtaget skriftlige indlæg fra

- Naturstyrelsen og
- Furesø Kommune

Naturstyrelsen har i en udtalelse af 17. april 2013 anført, at man fra styrelsens side ikke vil udtale sig imod en fredning i overensstemmelse med det reviderede forslag.

Furesø Kommune har i et brev af 23. maj 2013 vedrørende det reviderede fredningsforslag anført, at fredningsbestemmelserne om udarbejdelse af plejeplan bør ændres, således at der ikke fastlægges frister i afgørelsen for udarbejdelse af en plejeplan. Udarbejdelsen af en plejeplan skal således indpasses i kommunens øvrige arbejdsplan. Bestemmelsen bør endvidere udformes således, at den første plejeplan gælder for en periode på 5 år og de efterfølgende plejeplaner gælder for en periode på 10 år.

Danmarks Naturfredningsforening har i en e-mail af 4. juni 2013 til besvarelse af Furesø Kommunes brev af 23. maj 2013 anført, at foreningen ikke er enig i de synspunkter, som kommunen har fremsat om fastlæggelse af frister, og foreningen har i den forbindelse henvist til flere afgørelser, hvor der er fastsat sådanne frister. For så vidt angår spørgsmålet om de plejeplaner, der skal udarbejdes efter den første plejeplan, kan foreningen tilslutte sig kommunens synspunkt og foreslår, at fredningsbestemmelserne udformes i overensstemmelse hermed.

I en e-mail af 23. maj 2013 har Steen Andersen blandt andet anført, at fredningsforslagets beskrivelse af de geologiske forhold ikke er dækkende. Steen Andersen henviser til, at lergraven såvel i det oprindelige som det reviderede forslag beskrives som en del af en fladbakke. Dette er imidlertid en misforståelse og en geologisk umulighed. Hertil kommer, at hverken det oprindelige eller det reviderede forslag tager højde for, at størstedelen af området syd for lergraven er gennemgravet og derfor menneskeskabt.

I forbindelse med høringer til brug for fredningsnævnets afgørelse om fastsættelse af erstatning i anledning af fredningen, har nævnet modtaget indlæg - herunder også om udformningen af fredningsbestemmelserne - fra

- lodsejer Boje Aagaard Pedersen
- Furesø Kommune
- Naturstyrelsen
- Dansk Ornitologisk Forening og
- Danmarks Naturfredningsforening

Naturstyrelsen har i et brev af 7. juli 2014 blandt andet anført, at forbuddet mod udsætning og fodring af ænder i søen bør udgå af fredningsbestemmelserne, da dette spørgsmål allerede er reguleret af naturbeskyttelseslovens § 3. Herudover har styrelsen foreslået enkelte lempelser og tilpasninger af fredningsbestemmelserne.

Furesø Kommune har i et brev af 7. juli 2014 fastholdt de tidligere fremsatte synspunkter vedrørende fastsættelse af frister for udarbejdelse af plejeplan og har desuden foreslået enkelte lempelser og tilpasninger af fredningsbestemmelserne. Kommunen har herunder blandt andet anført, at pleje og vedligeholdelse af alleén på Hyrebakken bør være et spørgsmål, der alene behandles i plejeplanen, ligesom stiføringen af den påtænkte trampesti bør fastlægges i plejeplanen.

Lodsejer Boje Aagaard Pedersen har i e-mails af 8. juli og 3. august 2014 givet udtryk for, at det foreliggende fredningsforslag er alt for vidtgående. Lodsejeren har i den forbindelse blandt andet fremhævet de foreslåede fredningsbestemmelser om etablering af en trampesti, forbud mod sejlads og udsætning og fodring af ænder samt udarbejdelse af en plejeplan. Lodsejeren er enig i, at der etableres en status quo-fredning, der indeholder forbud mod beplantning, krav om afgræsning og en aftale om fjernelse af uhensigtsmæssigt beplantning.

Danmarks Naturfredningsforening har i breve af 3. juli og 4. august 2014 tilsluttet sig, at forbuddet mod sejlads i søen lempes. Foreningen har fastholdt

kravet om forbud mod udsætning og fodring af andefugle, og Dansk Ornitologisk forening har i en e-mail af 4. august 2014 tilsluttet sig dette. Danmarks Natufredningsforening har fastholdt den i fredningsforslaget påtænkte placering af trampestien og har henvist til, at stiføringen følger et gammelt kulturspor (tipvognsspor) fra den tid, hvor området indgik i teglværksdriften. Danmarks Natufredningsforening har endvidere fastholdt kravet om, at der i fredningsbestemmelserne skal faststilles frister for udarbejdelse af plejeplanen, men det foreslås, at fristen forlænges til 2 år. For så vidt angår alleén langs Hyrebakken, finder Danmarks Natufredningsforening, at det bør fremgå af fredningsbestemmelserne, at alleén skal vedligeholdes og løbende suppleres. Foreningen har henvist til, at alleén ud over at være et væsentligt landskabelement er et vigtigt leve- og fourageringssted for flere forskellige arter af flagermus beskyttet af Habitatdirektivets bilag IV. Foreningen har endvidere foreslået enkelte lempelser og tilpasninger af fredningsbestemmelserne.

## 6. Fredningsnævnets afgørelse og fredningsbestemmelser

Fredningsnævnet finder, at Allerød Lergrav har væsentlige landskabelige, kulturhistoriske og rekreative værdier, og at området derfor bør fredes og bevares i sin nuværende tilstand. Fredningsnævnet kan tilslutte sig det formål med fredningen, som er angivet af Danmarks Natufredningsforening i det reviderede forslag. Der henvises i øvrigt til fredningsbestemmelsernes §§ 1 og 3.

Det reviderede forslag til fredning af Allerød Lergrav, som Danmarks Natufredningsforening har fremsendt til fredningsnævnet den 14. marts 2013, indeholder en række ændringer i forhold til det oprindelige forslag. Det er det reviderede forslag, der danner grundlag for fredningen. Ændringerne indebærer især en afvejning af hensynet til lodsejer Boje Aagaard Pedersens interesser over for hensynet til de natufredningsmæssige interesser, og det reviderede forslag begrænser i betydeligt omfang fredningsindgrebets intensitet i forhold til lodsejeren.

Fredningsnævnet kan herunder tilslutte sig, at de fredningsmæssige hensyn ikke nødvendiggør, at det område, der i det oprindelige forslag var angivet som delområde A, medtages i fredningen. Om afgrænsningen af fredningen henvises i øvrigt til fredningsbestemmelsernes § 2 og kortbilag 1.

Nævnet kan tilslutte sig, at der i overensstemmelse med det reviderede forslag også fremover skal være adgang til anvendelse af motoriserede køretøjer o.lign. og gødskning mv. på de dyrkede arealer. På de udyrkede arealer bør motoriserede køretøjer alene kunne anvendes i forbindelse med naturpleje. Det nedenfor optrykte kortbilag 1 angiver, hvilke arealer der er opdyrkede. Fredningsområdet bør dog i sin helhed ikke kunne tilplantes med udsigtshæmmende afgrøder. Herunder falder f.eks. juletræer, pyntegrønt, frugttræer, energipil, elefantgræs, vildtremiser og lignende. Da udsætning og fodring af ænder i et omfang, som ændrer søens tilstand, vil kræve dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, finder nævnet ikke grundlag for i fredningsbestemmelserne at medtage et forbud mod fodring og udsætning af ænder, således som det er foreslået af Danmarks Natufredningsforening. De hensyn, som Danmarks Natufredningsforening ønsker at værne gennem det

forelåede forbud, er således allerede værnnet ved den generelle lovgivning, smh. herved også fredningsbestemmelsernes § 13, stk. 2. Medmindre det sker i forbindelse med naturpleje bør enhver brug af motoriserede både på søen være forbudt. Det følger modsætningsvis heraf, at sejladsforbuddet ikke gælder kano, kajak, robåd mv. Der henvises i øvrigt til fredningsbestemmelsernes § 4.

Af hensyn til bevarelsen af det fredede område bør der være et generelt forbud mod ny bebyggelse. Med fredningsnævnets godkendelse bør der dog kunne opsættes læskure til husdyr i det omfang, det er nødvendigt for den landbrugsmæssige drift. Der bør heller ikke være mulighed for at etablere faste anlæg og konstruktioner samt henlægge affald på det fredede område. Det fredede område skal således ikke kunne benyttes som oplags- eller losseplads, ligesom der heller ikke kan anlægges sportsanlæg, herunder f.eks. golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner til fly. Der må heller ikke anbringes tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer, master og udrangerede maskiner m.v. i det fredede område. Markstak af hurdyrgødning skal ikke kunne udlægges på det fredede område, men vil kunne udlægges på den del af ejendommen, der ligger uden for fredningen. Det bør ikke være muligt – hverken permanent eller midlertidigt – at anbringe campingvogne eller lignende på det fredede område. Fredningsnævnet finder ikke grundlag for et generelt forbud mod teltslagning i området, men teltslagning skal selvsagt under alle omstændigheder godkendes af lodsejeren. Fredningsnævnet finder, at teltslagning som udgangspunkt alene bør gives for en kortere periode, og det er derfor fastsat i fredningsbestemmelserne, at lodsejeren kan give tilladelse til enkeltstående midlertidige teltslagninger. Dette svarer i det væsentlige til, hvad der er foreslået af Danmarks Naturfredningsforening i det reviderede forslag. Det er endvidere fastsat i fredningsbestemmelserne, at der ikke må etableres belysning i området. En eventuel allerede eksisterende belysning kan bevares. Der henvises til fredningsbestemmelsernes §§ 5 og 6.

I fredningsbestemmelsernes § 7 er der - i konsekvens af bestemmelsen i § 2 - fastsat bestemmelser om forbud mod terrænændringer og råstofudvinding mv. Bestemmelsen er ikke til hinder for almindelig oprydning og oprensning i området.

I § 8 er der fastsat retningslinjer for, hvorledes der skal forholdes i tilfælde af, at der på et senere tidspunkt iværksættes naturgenopretningsprojekter. Om naturgenopretningsprojekter henvises i øvrigt til naturbeskyttelseslovens § 38 a. Fredningen udgør således ikke i sig selv det retlige grundlag for en naturgenopretning.

I § 9 er der fastsat retningslinjer for iværksættelse af videnskabelige, geologiske eller arkæologiske undersøgelser.

Særligt for så vidt angår spørgsmålet om udarbejdelse af en plejeplan finder fredningsnævnet, at fredningsbestemmelsernes § 10 – således som det i overensstemmelse med den seneste praksis også er foreslået af Danmarks Naturfredningsforening – bør indeholde en nærmere tidsfrist for, hvornår den første plejeplan skal foreligge. Furesø Kommunes synspunkter om hensynet til den kommunale planlægning kan ikke føre til en anden vurdering. I



plejeplanen kan der f.eks. fastsættes bestemmelser om afgræsning, høslæt mv. med henblik på at sikre, at områderne i det væsentlige holdes åbent. Der kan herunder være bestemmelser om fjernelse af eksisterende beplantning.

Fredningsnævnet tilslutter sig, at alleén langs Hyrebakken som foreslået af Danmarks Naturfredningsforening skal bevares, vedligeholdes og løbende suppleres, således at den fortsat fremstår som et væsentligt landskabsselement. Der henvises i øvrigt til fredningsbestemmelsernes § 11.

Som led i fredningen finder fredningsnævnet, at der bør fastsættes regler om offentlighedens adgang til det fredede område i form af etablering af et trampespor som omtrentligt angivet på kortbilag 1. Bestemmelser herom bør imidlertid udarbejdes under behørig hensyntagen til den landbrugsmæssige drift. Nævnet er enig med Danmarks Naturfredningsforening i, at placeringen af trampespolet bør følge det tipvognsspor (kulturspor), der blev etableret, da området blev anvendt som led i teglværksdriften. De synspunkter, der er anført af lodsejeren og Furesø Kommune om etablering og placering af en trampesti, kan ikke føre til en anden vurdering.

Fredningsnævnet finder, at der som udgangspunkt bør være forbud mod opsætning af hegn på de arealer, der ikke er dyrket. I det omfang dele af det udyrkede areal skal afgræsses, bør der være adgang for lodsejeren til at opsætte hegn. Nævnet finder, at der i den forbindelse alene skal anvendes almindelige landbrugshegn til husdyrbrug (trådhegn). Hegnspælene bør være holdt i jordfarver. Eventuelle hegn omkring udyrkede arealer skal etableres med låger, led, stenter eller lignende, der muliggør offentlig adgang til det trampespor, der samtidig fastlægges med fredningen. Trampespolet skal kunne etableres uden særskilt tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3, jf. herved naturbeskyttelseslovens § 38, stk. 6 og 7. Etablering af trampespolet er nærmere reguleret i fredningsbestemmelsernes § 12.

Fredningsbestemmelsernes § 13 indeholder en sædvanlig bestemmelse om fredningsnævnets adgang til at meddele dispensation fra fredningen, idet omfang en dispensation ikke vil være i strid med fredningens formål, jf. herved naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningsnævnet har i øvrigt som led i den tekniske gennemgang af det senest modtagne forslag af til fredning af Allerød Lergrav og de efterfølgende høringer foretaget en række redaktionelle og teknisk betonedede ændringer i de foreslåede fredningsbestemmelser.

Fredningsnævnet gennemfører på den anførte baggrund i medfør af naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, fredning af Allerød Lergrav og har herefter fastsat følgende

## **FREDNINGSBESTEMMELSER:**

### *Fredningens formål*

§ 1. Formålet med fredningen er

1) at sikre og forbedre

a) de biologiske værdier i området, herunder gennem pleje at sikre natur-

- typen overdrev,
- b) områdets naturtyper for at skabe et artsrigt plante- og dyreliv,
  - c) områdets landskabelige værdier, herunder at holde landskabet åbent og
  - d) områdets rekreative kvaliteter samt offentlighedens adgang,
- 2) at sikre, at de kulturhistoriske og internationale kendte geologiske kvaliteter bevares og
- 3) at skabe grundlag for naturpleje.

### *Afgrænsning*

§ 2. Fredningsområdet afgrænses som vist på kortbilag 1.

### *Bevaring af området*

§ 3. Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand, medmindre andet fremgår af fredningsbestemmelserne eller tillades ved dispensation fra fredningsnævnet, herunder i forbindelse med naturgenopretning, naturforbedring eller rekreativ anvendelse.

### *Arealernes drift*

§ 4. Arealerne må ikke tilplantes med udsigtshæmmende afgrøder.

*Stk. 2.* Driften på de dyrkede arealer kan fortsætte som hidtil, herunder ved gødsning og sprøjtning.

*Stk. 3.* Driften på de udyrkede arealer, der er markeret på fredningskortet i bilag 1, skal fastholde arealerne som lysåbne. Arealerne må ikke omlægges, jordbehandles, drænes, opdyrkes, tilplantes, tilsås, gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler. Beplantningen nord for søen kan dog fastholdes.

*Stk. 4.* Uanset stk. 3 kan plejemyndigheden anvende plantegift til bekæmpelse af invasive arter på de udyrkede arealer. Plantegift kan alene anvendes, i det omfang andre metoder ikke er hensigtsmæssige. Adgangen til anvendelse af plantegift skal være nærmere beskrevet i plejeplanen, jf. § 10.

*Stk. 5.* Enhver brug af motoriserede køretøjer på de udyrkede arealer er ikke tilladt, medmindre det sker i forbindelse med naturpleje.

*Stk. 6.* Enhver brug af motoriserede både mv. på søen er ikke tilladt, medmindre det sker i forbindelse med naturpleje.

### *Bebyggelse*

§ 5. Der må ikke opføres ny bebyggelse på det fredede område. Fredningsnævnet kan dog meddele dispensation til opsætning af læskure til husdyr.

### *Faste konstruktioner, anlæg og affald mv.*

§ 6. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner samt henlægges affald eller i øvrigt ske deponering på det fredede område. Markstak af husdyrgødning må ikke udlægges

*Stk. 2.* Der må ikke permanent eller midlertidigt anbringes campingvogne eller lignende på det fredede område. Lodsejeren kan give tilladelse til enkeltstående midlertidige teltslagninger.

*Stk. 3.* Der må ikke etableres yderligere udendørs belysning i området.

*Stk. 4.* Der må ikke opsættes hegn på de udyrkede arealer, medmindre det

sker i forbindelse med hegning af områder, der skal afgræsses. Der må alene anvendes almindelige landbrugshegn til husdyrbrug (trådhegn). Hegnspæle skal holdes i jordfarver. Eventuelle hegn skal etableres med låger, led, sten-ter eller lignende, der muliggør offentlig adgang til det med fredningen fastlagte trampespor.

#### *Terrænændringer mv.*

§ 7. Der må ikke foretages terrænændringer.

*Stk. 2.* Råstoffer må ikke udvindes.

#### *Naturgenopretning*

§ 8. Naturgenopretning kan gennemføres efter godkendelse af fredningsnævnet.

#### *Videnskabelige undersøgelser mv.*

§ 9. Videnskabelige, geologiske eller arkæologiske undersøgelser kan gennemføres efter godkendelse af fredningsnævnet. Undersøgelsen skal ledes af et statsanerkendt museum eller en statslig forskningsinstitution.

#### *Naturpleje*

§ 10. Furesø Kommune kan som plejemyndighed uden udgift for lodsejeren foretage naturpleje af de udyrkede arealer i henhold til en samlet plejeplan for området, der fremmer fredningens formål.

*Stk. 2.* Forslag til første plejeplan skal foreligge senest 2 år efter fredningens gennemførelse og revideres efter 5 år. Efterfølgende plejeplaner skal revideres hvert 10. år.

*Stk. 3.* Lodsejere, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Miljøministeriet skal have lejlighed til at udtale sig om plejeplanen. Uenighed om indholdet af plejeplanen kan forelægges for fredningsnævnet til afgørelse.

*Stk. 4.* Lodsejeren har ret til selv at udføre plejen inden for en af plejemyndigheden fastsat frist. Ved træfældning tilfalder det fældede træ ejeren, hvis det fjernes inden en af kommunen fastsat frist. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring, sammenkørsel eller kørsel til fast vej.

#### *Alléen langs Hyrebakken 4-8*

§ 11. Alléen på Hyrebakken 4-8 skal bevares, vedligeholdes og løbende suppleres

*Stk. 2.* Det er ikke uden fredningsnævnet godkendelse tilladt at fælde eller beskære alléens træer ud over, hvad der følger af plejeplanen, jf. § 10.

#### *Offentlighedens adgang*

§ 12. Tilsynsmyndigheden opretter efter nærmere forhandling med lodsejeren et trampespor gennem overdrevet inden for 2 år efter fredningens gennemførelse. Trampesporret skal sammenbindes med det eksisterende stiforløb i Sønderskov og have et forløb som omtrentligt angivet på kortbilag 1.

*Stk. 2.* Trampesporret skal være offentligt tilgængeligt for gående.

*Stk. 3.* Det er ikke tilladt at ride eller cykle ad trampesporet. Forbuddet i 1. pkt. gælder ikke for lodsejer.

*Stk. 4.* Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyreliv fastsætte nærmere bestemmelser om periodevis begrænsning af offentlighedens adgang til færdsel i området.

*Stk. 5.* Efter forudgående aftale med lodsejeren har offentlige uddannelsesinstitutioner adgang til fri fladefærdsel på overdrevet.

*Stk. 6.* De af fredningen omfattede eksisterende veje og stier må ikke lukkes, omlægges eller indskrænkes uden fredningsnævnets tilladelse.

### *Dispensation*

§ 13. Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, hvis det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

*Stk. 2.* Fredningsnævnets godkendelse erstatter ikke nødvendige tilladelser eller dispensationer, der skal indhentes ved andre myndigheder. Anlæg af den trampesti, der er omhandlet i § 12, kan dog udføres uden tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3.

### **7. Fredningskort**

Der henvises til det vedhæftede kortbilag 1.

### **8. Matrikelnummerfortegnelse**

Følgende matrikelnumre er helt eller delvist omfattet af fredningsnævnets afgørelse om fredning af Allerød Lergrav:

2 c, 2 d, 10 og 19, Bregnerød By, Farum (lodsejer: Boje Aagaard Pedersen)

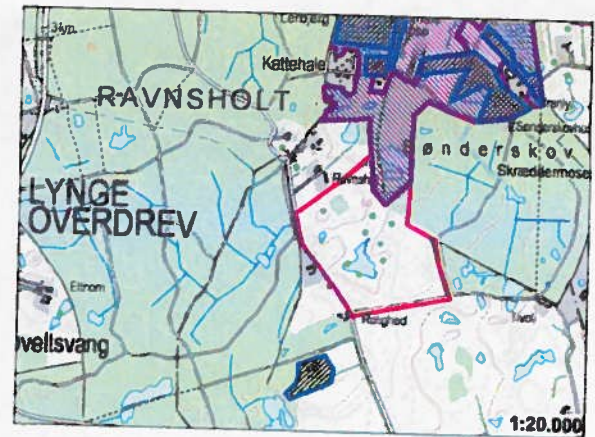
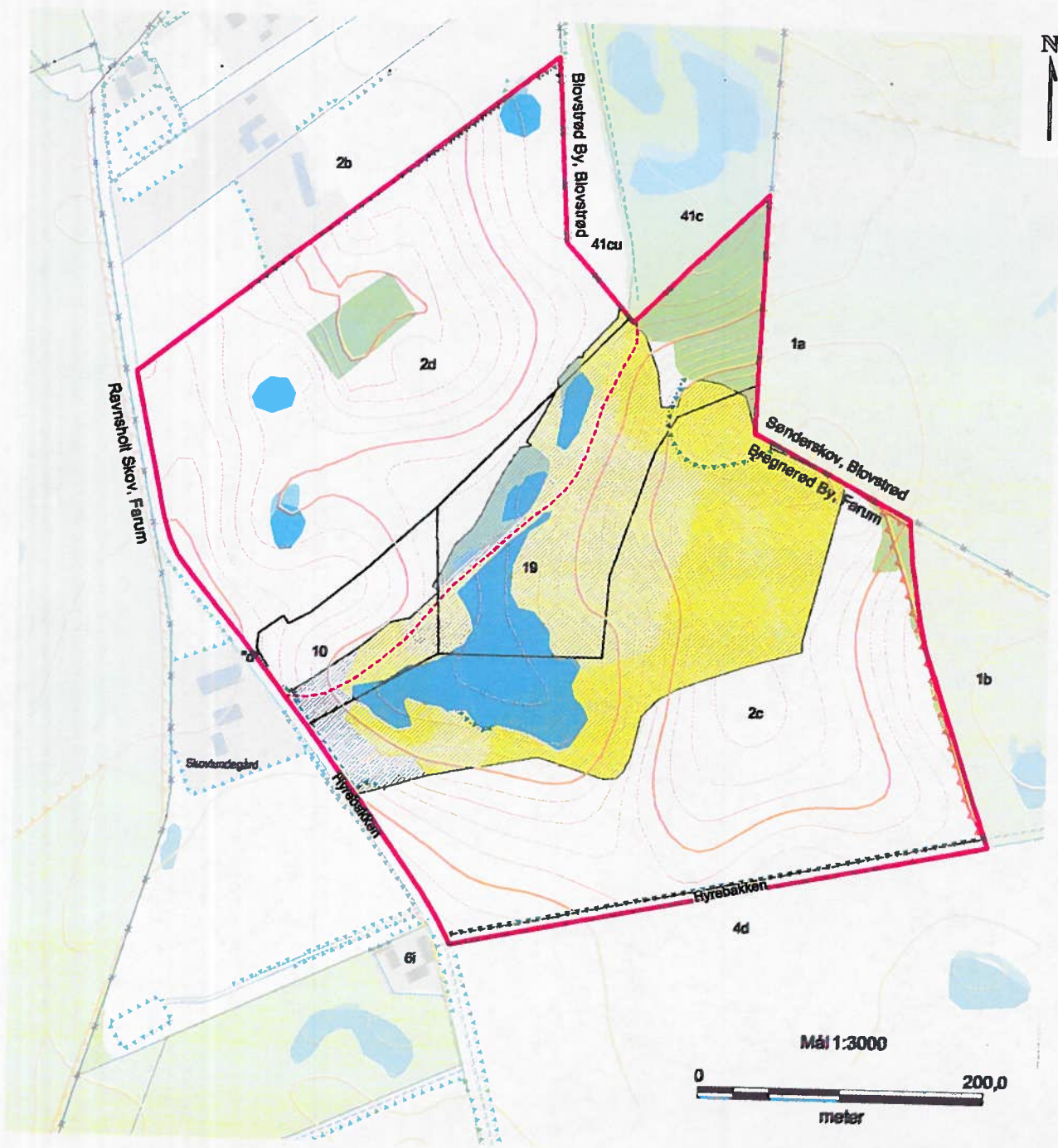
Fredningen vil i medfør af naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, blive tinglyst på de ovennævnte ejendomme.

Fredningen omfatter ca. 21 ha.

**Fredningsnævnet for København, den**

**19 AUG. 2014**

  
Ib Hounsgaard Trabjerg  
Formand



Fredningskort  
**Allerød Iergrav**

Del af  
 Bregnerød By, Farum  
 Furesø Kommune  
 Region Hovedstaden

Udfærdiget af Danmarks Naturfredningsforening

Signaturforklaring

- Fredningsgrænse
- Ejerslavsgrense
- Beskyttede sten og jorddige
- Levende hegn
- §3 Overdrev
- §3 Sø
- Sø
- Skov
- Ny sti
- Henvielse til areal- og lodsejerliste
- Udyrkede arealer

- Fredningsgrænse
- Fredet areal
- Fredningsforslag

# FREDNINGSNÆVNET FOR KØBENHAVN

Retten i Lyngby

Lyngby Hovedgade 96

2800 Kgs. Lyngby

Telefon: 99 68 48 00

E-mail: [Kobenhavn@fredningsnaevn.dk](mailto:Kobenhavn@fredningsnaevn.dk)

FRS nr. 68/2012

Dok: 68-2012J

## Fredningsnævnet for Københavns afgørelse i sagen om erstatning for fredning af Allerød Lergrav

1. Fredningsnævnet har ved afgørelse af dags dato foretaget fredning af Allerød Lergrav. Fredningssagen blev rejst ved brev af 24. august 2012, modtaget i nævnet samme dato.

Ved denne afgørelse træffer fredningsnævnet bestemmelse om erstatning i anledning af fredningen af Allerød Lergrav.

Fredningsnævnet har tilkendt lodsejer Boje Aagaard Pedersen en erstatning i anledning af fredningen på 187.314 kr.

Afgørelsen i sagen er truffet af dommer Ib Hounsgaard Trabjerg (formand), Birthe Aasted (medlem af fredningsnævnet udpeget af miljøministeren) og Lene Bjerre Herdel (medlem af nævnet udpeget af Furesø Kommune).

Afgørelsen er truffet i enighed.

2. Det følger af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 1. pkt., at en berørt lodsejer har krav på erstatning for det tab, som fredningen påfører den pågældende.

Erstatningen fastsættes i første række af fredningsnævnet, hvis afgørelse kan indbringes for Natur- og Miljøklagenævnet. Hvis fredningsnævnet fastsætter en erstatning, der overstiger 500.000 kr., følger det af naturbeskyttelseslovens § 42, at der under alle omstændigheder skal ske forelæggelse af erstatningsspørgsmålet for Natur- og Miljøklagenævnet.

Der ydes efter praksis en grundtakst på 3.600 kr. pr. ha. for det område, der fredes (den såkaldte mindsteerstatning).

Hvis der er tale om mere byrdefulde fredningsbestemmelser, foretages der en skønsmæssigt fastsat forhøjelse af grundtaksten. Sådanne fredningsbestemmelser kan f.eks. være forbud mod gødskning og sprøjtning af arealer i omdrift. Et beplantningsforbud udløser ikke nødvendigvis i sig selv en forhøjelse af grundtaksten.

For nyetablerede stisystemer ydes der efter aktuel praksis et erstatningsbeløb på 60 kr. pr. løbende meter.

Fredning af områder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, udløser normalt ikke erstatning, medmindre fredningsindgrebene undtagelsesvis er

mere byrdefulde for lodsejerne end de begrænsninger, der følger af lovgivningens almindelige regler.

3. Fredningsnævnet iværksatte ved brev af 10. juni 2014 opfulgt af et brev af 9. juli 2014 høring vedrørende erstatningsspørgsmålet.

Fredningsnævnet har i den anledning modtaget indlæg om erstatningsspørgsmålet fra

- lodsejer Boje Aagaard Pedersen
- Naturstyrelsen og
- Furesø Kommune

Lodsejer Boje Aagaard Pedersen har givet udtryk for, at fredningsnævnets forslag til erstatning som fremsat i brev af 10. juni 2014 på ingen måde kan opveje de konkrete og oplevede tab, der vil være en følge af en vedtagelse af fredningen. Lodsejer har særligt anmodet om særskilt erstatning for et forbud mod fodring og udsætning af ænder i søen, da adgangen hertil er en forudsætning for andejagt, der ved udleje har en værdi på 25.000 kr. om året. Endvidere ønsker lodsejeren at modtage kompensation for forbuddet mod udlægning af markstak på den fredede jord. Udgiften til fjernelse vil udgøre 7.500 kr. om året.

Naturstyrelsen har ved brev af 4. august 2014 givet udtryk for, at beplantningsforbuddet i fredningsbestemmelsernes § 4, stk. 1, bør føre til en mererstatning i forhold til mindsterstatningen på op mod 6.000 kr. pr. hektar for områder, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Furesø Kommune har givet udtryk for, at kommunen ikke har bemærkninger til erstatningsafgørelsen.

4. På baggrund af de ovenfor skitserede retningslinjer og under inddragelse af de indkomne høringssvar træffer fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39 følgende afgørelse om erstatning til lodsejer Boje Aagaard Pedersen i anledning fredningen af Allerød Lergrav:

For så vidt angår den del af det fredede område, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, men som er omfattet af et beplantningsforbuddet mod udsigtshæmmende afgrøder i fredningsbestemmelsernes § 4, stk. 1, ydes der i overensstemmelse med det anførte i Naturstyrelsens brev af 4. august 2014 en erstatning på 9.600 kr. pr. hektar svarende til 14,64 ha. x 9.600 kr. = 140.544 kr.

Herudover ydes der en erstatning for den trampesti, der skal etableres efter fredningen. Dette beløb udgør 22.680 kr. svarende til et stiforløb på 378 meter.

For så vidt angår den del af fredningen, der indebærer et dyrkningsforbud, og som ikke samtidig er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (0,3308 hektar), fastsætter nævnet en erstatning på 24.090 kr. med udgangspunkt i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 10. oktober 2013 om fredning af Hundevængegård på Møn. Da arealet ved Allerød Lergrav i modsætning til

afgørelsen vedrørende Hundevængegård ikke afstås til Miljøministeriet, er der imidlertid foretaget en reduktion i erstatningsbeløbet.

Der er ikke herudover grundlag for at yde erstatning til lodsejer Boje Aagaard Pedersen.

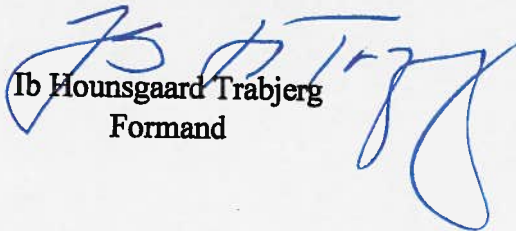
5. Den samlede erstatning til Boje Aagaard Pedersen fastsættes herefter til 187.314 kr. Der tillægges en årlig rente svarende til Danmarks Nationalbanks diskonto fra fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 1, at miljøministeren sørger for, at tilkendte erstatninger udbetales. Erstatning kan først kræves udbetalt, når det er endeligt afgjort, om fredningen skal gennemføres. Det følger af naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3, 1. og 2. pkt., at staten afholder 3/4 af erstatningen, mens Furesø Kommune, hvor ejendommen ligger, skal afholde 1/4 af erstatningen.

Der er ikke fremsat krav om godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand, jf. naturbeskyttelseslovens § 47.

Fredningsnævnet for København, den

19 AUG. 2014

  
Ib Hounsgaard Trabjerg  
Formand